

**ELŐFIZETÉS**

**HELYBEN:**  
Egy évre ..... 24 korona.  
Egy hónapra ..... 2 korona.

**VIDÉKEN:**  
Egy évre ..... 26 korona.  
Egy hónapra ..... 2 k. 40 l.

**BEJUTÓI DÍJ:**  
3-hasasos postai sor egyszer 30 fill.  
minden következőnél 15 fillér.

Nyilvánt. száma 40 fillér.

# ARADI KÖZLÖNY

**POLITIKAI NAPILAP.**

**SZERKESZTŐSÉG:**

Aradi és ócsanádi egyesülési  
vasutak palotájában.  
TELEFON-SZÁM: 122.

**KIADÓHIVATAL:**  
Aradi Nyomda Részvénytársaság.  
József főherceg-ut. 11. sz.  
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:  
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, november 13.

**Mal számunk főbb közleményei:**

- Vezérolk: Az új bortörvény.
- Egy garmada törvényjavaslat.
- Új törvény a borhamiltásról és az udvari pörökről.
- Arad és a megye az új választói törvényben.
- Ki fizesse a vízmű adóját?
- A balkáni események.
- A t. Házból.
- Insultált aradi bankigazgató.
- Háromszoros gyilkosság Vingán.
- Öngyilkos aradi urleány.
- Aradi nevek a fővárosi vízmű-panamában.
- Eizültött eradmegyeli ügyvéd.
- Halálal fenyegetik a horvát vezéreket.
- Váltósamizsító hivatalnok.
- Eltűnt a Vasszálloda tulajdonosa.
- Makó Lajos meghalt.
- Amiről beszélnek.
- A kürtös kalap alkonya.
- A vicinális király bukása.
- Nem lesznek óválasztók?
- Társa: Egy asszony.

## Az új bortörvény.

Arad, november 12.

„Bor elnevezés alatt — mondja egy törvényjavaslat, amelyet ma nyújtottak be a képviselőház elé, — az a szeszese ital értendő, amely kizárólag a szőlő levéből erjesztés útján állítatik elő.“ Olyan országban, ahol ezt a dolgot törvényben kell kimondani, mindenestre furcsa dolgok történhetnek. A magyar viszonyok szülték azt a viccet, hogy: „Szőlőből is lehet bort csinálni“; most a törvényhozás tovább megy. Csak a szőlőből lehet bort csinálni; vízzel, alkohollal, krumplicukorral, fuxinnal

és egyébekkel nem. Más szóval: bort csak a természet csinálhat, — más nem.

Soha aktuálisabb ez a törvény nem lehetett, mint most, amikor a homoki szőlők tultermelése, egészségtelen vereseny roppantul megnehezítette a hegyi borok értékesítését s nem egy helyütt szinte válságba szoritja a szőlőtulajdonosokat. A szőlőtulajdonosok nyakán van még az agrárkölcson, a melylyel a rekonstrukciót megcsinálták; terheli őket a termésnek tizszer akkora költsége, mint a minőkkel a homoki szőlők mivélése jár s egyszerre abban a helyzetben találják magukat, hogy az ország tul van árasztva borral. Szinte, — mondják bus humorral a szőlőtulajdonosok, — nemsokára nem is lesz érdemes a bort vízzel keresztelni; hiszen a bor sokkal olcsóbb lesz, mint a víz.

A tultermelésen, a homoki szőlők versenyén a törvény nem segíthet, de azért nagy segítséget nyújt a fajban nemesebb és értékebb hegyi boroknak. Nemcsak a hamisításokkal, a „borpancsolókkal“ szemben védi meg, de eltiltja azt is, hogy a kevésbé nemes, kevésbé jó borokat a cukor és szesz jóakaratu támogatásával „nemesítsék.“ Az igazi borszakértő tudja az ily nemesítésnek, a kölcsönként zamatnak és a mesterségesen fölszórt szesz-tartalomnak az értékét; de a laikus közönséget igen könnyű volt ezzel félrevezetni. S ezzel a becsületes hegyi borok tényleg nem tudtak versenyezni: ők szegények nem maguk adták a szesz- és cukortartalmat, hanem azt a természetre

bizták, amely sokkal drágábban mérte ezt, mint a boltos.

Fontos ez a reform a magyar borkivitel szempontjából, amelynek útjait csak nagyon nehezen, szinte emberfölötti fáradsággal lehet megépíteni. A külföldön a magyar borok még mindig nem heverték ki egészen azt a nimbuszt, amelyet a pécsi Engel-cég szerzett nekik. A kereskedelmi konzulátusok eddig nem fektettek nagy sulyt arra, hogy a magyar bornak olyan piacot teremtsenek, mint aminőt bizonynyal lehetne. Helyes tehát, hogy a magyar törvényhozás mindenekelőtt a magyar bor tekintélyét, jó hírét akarja megalapozni és a törvény bizonynyal alkalmas lesz arra, hogy a külföldet meggyőzzék: a mi eztán Magyarországon bor nevet kap, az csakugyan a szőlő levéből készül.

Az Aradhegyalja szőlősgazdái kétségen kívül nagy örömmel fogják ezt a reformot fogadni. Már a nyáron tartott nagygyűlésük helyesléssel foglalkozott a törvény tervezetével, s azokkal a radikális intézkedésekkel, amelyek azokban foglaltatnák. Az, hogy a törvényjavaslat már most a képviselőház elé is került, arra mutat, hogy az új bortörvényt rövidesen életbe is akarják lép'etni. Remélhető, hogy a törvényerőre jutott reform a gyakorlatban el fogja érni azt a hatást, amelyet tőle a sok bajjal küzdő szőlősgazdák várnak.

## Egy asszony.

\*

Mielőtt elszánta magát, hogy megrántja a csengő: saját háza kapuján, a félelmes ligatottság réány percig a kapu előtt marasztotta. Leiklimeretében a vad féltékenység mindinkább megselelült arra a gondatra, hogy hátha nevesésesé válik. Most már elhíette magával, hogy eddigi gyanul is tán al p alanok voltak. Len csufos fölsülés volna, ha sikertelenül rendezte volna ezt a meglepetés. Othon azt mondani, hogy elutasik s a pályánától lopva, útkon hasajönni: csakugyan neveséses!

Es ha csakugyan találna valakit a feleségénél, mit tenné? Ha pedig nem talál, mit mondjon a feleségének?

Most már őszin én sajnálta, hogy ezt a badar utazást olyan együgyű őszin kitervelte. Legjobban szeretne csakugyan elutazni, ezzel az átkosott bördöddel együtt, mely mászás szuljal buzza le karját és vállát, szünetlenül az utat és ostoba ter őre emlékeztetve.

De már nem utazhatik el, mert há ha meglátta az egyik cseléd a lebocsátott abak sedőnyön át.

Ei, megrántotta hát a csengő! A követkeső pillanatban egy szogáló kinyitotta az ajtót és olyan feltűnően fejezte ki a gerdája váratlan hazatérése miatt való meglepetését, hogy a férjet lamét megsáította a gyanu őrdőge. Igen gyanus, mes erkélt es az álmélkodás.

Leikendeve az igazságtól, sápadtan rohanat föl a lépcsőn; kalapját kilejtette a kezéből; a bördöddel elfeledte letenni s cipelte magával a nehéz terhét.

Berontott az asszony hálészobájába.

Az asszony egyedül volt s a dívánon feküdt. A szőnyegen nyitott könyv hevert, a szép asszony bizonyára olvasás közben aludt el.

A nesze az asszony fölvette személt; kissé fölemelkedett s csodálkozva kérdeste:

— Itthon vagy? Mi történt?

— Semmi! — felelte a férj zavartan és sápadt arcát szégyencpír borította el. A zavartsága olyan kínos volt, hogy a pillanatban jobb szeretne volna, ha feleségét teten éri vala.

— Nos, mi történt? — kérdeste újra az asszony és vissza, fűrkészé tekintettel nézett férjére.

— Lekéstem a vonatról... Istenem, hát csak értesz...

— Lekésél a vonatról? Es nem igaz!

— Hogyan?

— Nem igaz! A szolga, aki kikísért a vonathoz, hasajdott s azt mondta, hogy jókor érkezettek. O maga megváltotta a jegyedet s be híért a váróterembe.

A férj összereszent. Agyát hirtelen újabb gyanu járta át.

— Ah... a szolga mindent elmondta? Es azt bizonyítja, hogy kérdested.

— Természetes. Kérdestem, mert a dolog érdekelt, — felelte az asszony kegyetlen guynyal — tehát csak rajta: mondd meg röviden, nyilvan: miért nem utaztál el?

— M-jd megmondom... Es... Es itthon fejejttem...

— Mi?

— A fontos iratokat...

— Hasugság. A fontos iratokat én magam tettem a tárcába.

— Igen figyelmes és óvatos voltál!

— Hogyne! Bizonyos akartam lenni afelel, hogy nem fordulna vissza.

— Nina!... Nina!... ez rossz tréfa!

— Nincs tréfáló kedvem! Te se tréfáltál, mikor elhatároztad, hogy „meg fogsz lepni“

— s e szavaknál a szőke asszony különbben szende szemel vadul villogtak. — Beszéljünk nyilvan, Francesco, ismét féltékenységi rohamod volt, sőt mi több, rut gyanu száított meg.

No, köszönöm szépen. Nem azt, hogy hasaságtörőnek tartasz, de hogy M-nem azt, hogy azt hitted rólam, a saját hasadban közvetlenül elutasításod után fogadni fogom szemedet. Ah, édesem a színelit elutasítások nagyon is gyakran fordulnak elő az asszonyi hütlenségek övkönyveiben...

— Nina!

— Mi, semmi Nina! Hasajdottól, hogy rám bizonyítsd, hogy hasaságtörő és ostoba vagyok. Legalább az utóbbi kikérem magamnak...

— Hállatlan dolgokat beszélsz!... Nina, kérlek, hallgas!

— Kümben, ha már az volt a szándékom, hogy meglepj, kérlek, ne állj itt szobredugott kezekkel. Azt gyanítod, hogy szeretöm a hasadban van: jó, keresd hát meg. Rem lem, olyan

# Egy garmada törvényjavaslat.

## A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, november 12.

A tegnapi szenációs ülés után ma már megint az unalom borult a Háza. Sok apró javaslatokat tárgyaltak s a'ig volt tisz ember az üléssteremben. A folyosón pedig ábrándos vágygallyal azt a hírt terjesztgetik, hogy megint szünetre van kilátás; a külügyi helyzet miatt akarják elnapolni az üléseket. De ennek a kombinációnak kevesen hisznek és hamar meg is cáfolták.

Tárgyalták különben a csekk-törvényt, a vízi beruházásokról szóló javaslatot és belekondétkoztak a kivándorlási törvényjavaslatba is. Közben pedig újabb javaslatok is kerültek a Ház asztalára, melyekről más helyen emlékeztünk meg.

A képviselőház mai üléséről itt következik tudósításunk:

(Uj törvényjavaslatok.)

Az ülést tíz órakor nyitotta meg Juth Gyula elnök.

Darányi Ignác: Beterjeszt a borhamisításról és a hamis bor forgalomba hozataláról szóló törvényjavaslatot.

Günther Antal: Beterjeszt a Budapesti felállítandó magyar főudvarnagyi bíróságról szóló törvényjavaslatot.

Hédervári Lehel: A mentelmi bizottság határozatairól referál Pető Sándor ügyében. Petőt a tegnapi ülésen való megsértése miatt a Ház meghívására hívték. (Helyeslés.)

(A csekk-törvény.)

Simonyi-Semadam Sándor előadó elfogadásra ajánlja a javaslatot, mely a csekkkel üdött vizsgálásoknak elejét fogja venni.

Surmin György horvátul szól a javaslathoz.

Simonyi-Semadam Sándor: Ugy értesült, hogy a felszólaló... (Zs.)

Felkiáltások: Honnan értesült? Hízen horvátul beszélt! Nem kell rosszat precíznek csinálni!

Simonyi-Semadam Sándor: Leül. (Derült szög.)

A javaslatot ezután általánosságban elfogadták.

nagyon ostobának nem hittél, hogy magam állítom ide az orrod elé. Keresd meg az egész házat kutassd át. Sok buvóhely van a házban, kutassd át mindent alaposan. Szerencsédre jól van építve ez a ház, csak egy kijárata van: az, amelyen bejöttél. Keresd, keresd! Aki itt volt, mikor bejöttél, annak még most is itt kell lennie. Kezd el a keresést: itt az öltözőszobában... Tudod, a szeretőm itt a náloszobában volt és hamarjában bebujtattam az öltözőszobámba. Ez van legközelebb.

Francesco lopva az öltözőszoba ajtajára tekintet: és Nina, ki észrevette a tekintetet büszkén, fölemelt fővel állt a férj előtt, parancsolólag karját fölemelve, mondta:

— Nos, menj be oda! Nézd meg!

Francesco ámulva nézett az asszonyra, de nem mert egy szót sem szólani. Leikét gyengédség és őszinte megbánás fogta el. Oda lépett a feleségéhez, át akarta karolni és kérielő hangon szólt:

— Nina... bocsáss meg!

— Igen... megbocsátok! De most hagyj magamra!

— Egy csókot!

— Nem!... Most menj, kérlek!

Francesco leverten, komoran becsont dolgoszobájába, mely a ház jobb szárnyán volt. Nina pedig halkán kinyitotta öltözőszobáját s onnan nesztelenül, lábujjhegyen egy szőke fiatal ember osont ki.

— Nina bocsásson meg!

— On bocsásson meg!... De most siessen.

— Egy csókot!

— Adok! De menjen, siessen! Pá!

Bracco Rébert.

A részletes tárgyalásnál Ábrahám Dezso módosító indítványt tett, de azt Günther Antal felszólalása után elvetették.

A többi szakaszt is módosítás nélkül fogadták el.

Érintés a kereskedői üzletek átruházásáról szóló javaslatot tárgyalták. Nagy Emil előadó hangoztatta, hogy a javaslattal elejét veszik a visszaéléseknek s nem sértik a szabad kereskedelem elvét sem. A javaslatot vita nélkül meg-savasták. A vízi beruházásokról szóló javaslatnál Reöck Iván előadó mondott hosszú beszédet.

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti. Szünet után.

Surmin György beszélt horvátul. A javaslatot nem fogadja el.

Szabó Károly Tolnamegye vízi érdekeiről beszélt.

(Pető bossánatot kér.)

Pető Sándor: A mentelmi bizottság határozatára hivatkozva, tegnapi viselkedéséért ünnepevesen megköveti a Házat.

Elnök megállapítja, hogy Pető eleget tett a rá rótt kötelességnek.

(A vízi művek fejlesztése.)

Darányi Ignác: A törvényjavaslat adataiból mutatja ki, hogy a kormány nagy támogatásban részesíti Horvátországot a vízügyek szempontjából. Kijelenti még, hogy a kormány ezzel a javaslattal nem tekintet befejezettnek a vízügyi akcióját, hanem folytatni fogja törvényhozási munkáját. Jelszi, hogy már készen van az öntözési, halászati és vízi erők fejlesztéséről szóló javaslat.

A Ház a javaslatot általánosságban és részleteiben elfogadja és belefog a kivándorlási törvényjavaslat tárgyalásába.

(A kivándorlási törvény.)

Bernáth István előadó ismerteti és elfogadásra ajánlja a javaslatot. Ernst Lajos felszólalása után az ülés véget ért.

## Uj törvény

a borhamisításról és az udvari pörökről.

A királyi ház bírái.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 12.

Ma megint két új törvényjavaslatot nyújtottak be a képviselőházban. Az egyiket Günther Antal igazságügyminiszter a főudvarnagyi bíráskodásról, a másikat Darányi Ignác a borhamisításról s a hamis bor forgalomba hozataláról.

Az első javaslat indokolása szerint a főudvarnagyi hivatal mai szervezete nem felel meg a magyar közjog követeléseinek s mai szervezetéből és eljárásából nem tetszik ki, hogy a magyar korona országában csak a magyar király bírói hatalmának lehet kifolyása. Épen ezért a javaslat magyar főudvarnagyi bíróságot tervez magyar bírói szervezettel, a magyarországi ügyekre vonatkozó hatáskörrel, magyar főlebbviteli fórumokkal és magyar eljárási szabályokkal. A bíróságot Budapesten állítják fel, melynek elnökét a király nevezi ki. Az ülnökök a magyar törvényszéki bírák közül szintén királyi kinevezéssel jutnak állásukba. A magyar főudvarnagyi bíróság főlebbviteli bíróságai: a budapesti királyi Tábla és a Kuria.

A magyar főudvarnagyi bíróság hatásköre kiterjed:

1. a királyi ház tagjaira;
2. azokra a személyekre, akikre eddig külön legfelsőbb intézkedések a főudvarnagyi hivatal bírói hatóságát kiterjesztették;
3. azokra a személyekre, akik a nemzetközi jog értelmében területenkivüliséget

élveznek, ha magukat a főudvarnagyi bíráskodásnak alávetik.

A borhamisításról szóló javaslat, az osztrák új bortörvény pendantja, sok tekintetben szigorubb intézkedéseket tartalmaz; mint az eddigi bortörvényünk. A javaslat első szakasza így állapítja meg a bor fogalmát.

„Bor elnevezés alatt az a szeszessital értendő, mely kizárólag a szőlő levéből (szőlőmustból) erjesztés útján állított elő.”

A javaslat a többi közt erősen korlátozza a szesz és cukor s egészen betiltja a mazsola használatát.

## ARAD ÉS A MEGYE

az új választói törvényben.

Uj választók, új kerületek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12.

A tegnap beterjesztett új választási törvény az egész országban s így Aradmegyében is teljesen átalakítja az egyes kerületek képét. Több lesz a szavazóknak, sokkal több lesz a szavazatoknak száma és bár az új kerületi beosztásról szóló törvényjavaslat még nem jutott nyilvánosságra, máris bizonyos, hogy megszorodnak a választókerületek is. Aradváros is két kerület lesz, de a megmaradó megyei kerületekben is nagy változás lesz. A kerületek szavazókörökre oszlanak, melyeket úgy fognak alakítani, hogy lehetőleg minden nagyközség és körjegyzőség külön szavazókört alkot, amelyben a választók száma az ezret meg nem haladja. Aradon 18, Aradmegyében pedig közel 50 ilyen szavazókör lesz.

Nagyon érdekes az összehasonlítás Arad és a megye régi és új választóinak száma között. A ma még érvényben levő választótörvény szerint Aradon van 3,896 szavazó. (Az 1906. választási összeírás szerint) Ezzel szemben az új javaslat értelmében Aradon

háromszázötven szavazata lesz 1812 egyénnek  
kettős szavazata lesz 4234 egyénnek  
egyes szavazata lesz 4014 egyénnek.

Közvetett ösválasztó 2692. A szavazók száma lesz tehát összesen 12.752. Ezen választók leadnak összesen 18.187 szavazatot.

Aradmegyében

eddig volt 19,140 választó. Ezzel szemben az új törvény szerint a megyében  
háromszázötven szavazata lesz 2445 egyénnek  
kettős szavazata lesz 10297 egyénnek  
egyes szavazata lesz 20565 egyénnek.

Közvetett ösválasztó (analfabéta) lesz 45286, akik 4528 szavazatot adhatnak le. A szavazatok összes száma lesz tehát 53029. Ebből magyar 36.2%, német 17.3%, tót 2.3, román 43.6%.

As Aradmegyével szomszédos megyék közül

Csanádmegyében

háromszázötven szavazata lesz 2196 egyénnek  
kettős szavazata lesz 6976 egyénnek  
egyes szavazata lesz 12996 egyénnek.

Közvetett választó lesz 8951. A szavazatok összes száma 34438. Ebből magyar 76.6%, tót 12.9%, román 7.2%.

Hunyadmegyében:

háromszázötven szavazata lesz 1842 egyénnek  
kettős szavazata lesz 6941 egyénnek  
egyes szavazata lesz 12056 egyénnek.

Közeletti ösválasztó 57291. A szavazatok összes száma 87200. Ebből magyar 84,3, német 8,8%, román 56,2%.

A kerületek száma leginkább Csanád-megyében fog szaporodni.

## Nem lesznek ösválasztók?

### A függetlenségi párt értekezlete.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 12.

A politikai kérdések előterében most már a választói reform áll. A képviselőház folyosóján *Andrássy Gyula* gróf ma délelőtt jóformán szünet nélkül érintkezett a parlament különböző pártállású tagjaival, hogy kitudja, milyen a hangulat az általános választói jog kérdésében. Hosszasabban beszélgetett a néppárti *Hencz Károly*lyal és nagyobb csoport közepén *Lengyel Zoltán* nézetét is kikérte.

### Az analfabéták.

*Elmenda Lengyel*, hogy szerinte a javaslat sérti a jogegyenlőség elvét, tehát a balpárt nem fogadhatja el. Azonban *különös akció szükségét nem látja a javaslat ellen*, mert politikai tekintetben nevezetesen és jelentős eredményeket várhatni tőle. Vannak azonban monstruózus hibái is a javaslatnak.

— Az ösválasztók rendszere és az ambuláns küldöttségek elsősorban — mondta *Lengyel Zoltán*. Az analfabéták szavazásának képtelen voltát magyarázni sem kell. Az ambuláns küldöttségekről pedig csak arra akarok mutatni, hogy ezek a deputációk sorba járják a községeket. Az utolsó napra marad például két eldugott havasi román község. Tessék most elképzelni, hogy ekkor a szavazatok közt mondjuk harmlacra vagy ötvenre megy a különbség. Akkor a magyar kerület sorsa abban a két kis községben dől el és az egész agtároló ráveti magát erre a két fészekre. Ez tartalmatlan dolog.

*Andrássy* érdeklődve hallgatta meg a megjegyzéseket és válaszából körülből biztosra vehető, hogy az *analfabéták szavazását egészen elvetik* és az ambuláns küldöttségek rendszerén is módosítanak.

### A választójogi bizottság.

A függetlenségi párt ma délután *Thaly Kálmán* elnöklésével ülést tartott. Az értekezleten kijelölték azokat a tagokat, akik a választóreform tárgyalására kiküldendő bizottságban a függetlenségi pártot képviselni fogják.

Ezek a következők lesznek:

*Baloghy Ernő*, *Bathány Tivadar* gróf, *Bitner Zsigmond*, *Ferenczy Géza*, *Gál Sándor*, *Hammersberg László*, *Hellebronth Géza*, *Holló Lajos*, *Kmety Károly*, *Leszkay Gyula*, *Nagy Emil*, *Petrogally Oszkár*, *Rátkay László*, *Szeniványi Árpád*, *Tolnay Lajos*, *Szebeny Antal* és *Steiner Ferenc*.

Ugyancsak ma a többi pártok is megtették a jelöléseket. Az alkotmánypárt *Szell Kálmán*t, *Buday Barnát*, *Burdea Szilárdot*, *Eszterházy Mór*ic grófot, *Heinrich Antalt*, *Issekutz Győzöt* és *Schuller Rezsőt* jelölte, a néppárt pedig *Rakovszky Istvánt* és *Ernszt Sándort*. A nemzetiségi párt a függetlenségi pártéhoz intézett levelében kijelentette, hogy a bizottságban magát képviseltetni nem óhajtja és így nem jelöl senkit sem.

### Kmety és a 48-as párt.

A függetlenségi párt mai értekezletén *Hoitsy* alelnök előterjesztette *Kmety* Ká-

rolynak a pártéhoz intézett azt a levelét, melyben bejelenti a pártból való kilépését.

— Ez a levél — ugymond az alelnök — félreértés következménye. *Kmety* személye elleni támadásnak tekintette a párt megatartását a legutóbbi delegációs jelöléseknél (amikor tudvalevőleg *Kmetyt* nem jelölték), holott *Kmetyt* a párt jelleme és képessége miatt mindig becses tagjának tekintette. Ajánlja, hogy kilépését ne vegyék tudomásul.

Az értekezlet az elnök előterjesztése értelmében határozott és *Kmetyt* már a választójogi bizottságba is jelölték.

Megemlítjük végül, hogy *Wekerle* Sándor miniszterelnök ma délelőtt hosszasan tanácskozott *Justh* Gyula képviselőházi elnökkel. A tanácskozásról azt a hírt terjesztették, hogy a most tárgyalásra kitűzött javaslatok ellentézőse után el akarja napoltatni a Házat. *Justh* ellenben előbb a költségvetést is le akarja tárgyaltatni.

## A balkáni események.

### Franciaország a békéért.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 12.

Megírták a minap, hogy egy francia lap közlése szerint Franciaország, Anglia és Olaszország közbenjártak Belgrádban Szerbia lecsendesítése érdekében. Most egy *bécsi* hivatalos távirat azt jelenti, hogy a francia kormány tényleg tett lépéseket abban az irányban, hogy a szerb kormánynak a háborús hangulat lecsendesítését és a monarchiához való közeledést tanácsolja, nem áll azonban, hogy *Aehrenthal* báró külügyminiszter a hatalmakat ez interveniálásra felkérte volna. A francia kormány közbelépése saját iniciatívájából történt.

A balkáni helyzetről egyébként a következő távirataink szólnak:

*Londonból* táviratozzák: A szerb hadügyminiszter biztosította belgrádi levelezőnköt, hogy *György* trónörökös szavainak nem kell komoly jelentőséget tulajdonítani. Ez a kijelentés mindenestre megnyugtató, de még megnyugtatóbb volna megtudni, hogy a trónörökös maga és felelőden szavazásait más fővárosokban is úgy ítéli meg, mint Belgrádban. *Wekerle* Budapesten tele szájjal beszélt, részben azért, hogy a magyar chauvinizmust kielégítse, részben azért hogy a szerb agitációt sakkban tartsa, de szavai semmiesetre sem alkalmasak arra, hogy békésebb hangulatot idézzenek elő. Sokan kélik, hogy *Wekerle* modora helyes volt-e egy néppel szemben, melyet Ausztria-Magyarország törvénytelen eljárása mélyen megsértett. A cár jobb utat választott arra, hogy a szerbek izgatottságát lecsillapítsa. Ha valami, úgy a cár tanácsa elérheti azt, hogy a szerbket visszatartsa.

A „Daily Telegr.” jelenti Konstantinápolytól: Az angol nagykövet kedden meglátogatta a bolgár megbízottat és azt tanácsolta neki, hogy Bulgária Törökországgal szemben *békülékeny és nagylelkű magatartást tanúsítson*. A bolgár megbízott erre azt felelte, hogy Bulgária, sajnos, szegény ország és így nem mehet nagyon messzire a nagylelkűségben.

## INZULTÁLT

### aradi bankigazgató.

Bünpör a belényesi választás miatt. *Bartha* Ferenc a vádlottak padján.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12.

Érdekes bünpört tárgyalt tegnap a nagyváradi büntető törvényszék. A pör abból keletkezett, hogy a Belényesen a múlt évben megtartott képviselőválasztás alkalmával *Szántó* Izidort, az *Aradi Hitelbank* igazgatóját, aki a választáson *Kardos* Árpád képviselőjelöltnek segédkezett, *egy román kortes arcul ütötte* s a belényesi szolgabíró még se kísértette be ezt a román embert. Emiatt *Bartha* Ferenc dr. megütötte a szolgabíró, aki hatóság elleni erőszakért feljelentette *Barthát* a nagyváradi ügyészségen.

Az ügyről szóló tudósításunk a következő:

1907. augusztus 20-án hangzott el *Kardos* Árpád volt belényesi képviselőjelölt programbeszéde a vaskóni polgárok előtt. A programbeszéd után *Ertsey* Géza szolgabíró cselszökezdont vont a román nemzeti párt iródjára előtt. Több 48-as választó ennek dacára áthalt a sorfalon és a nemzeti párt tanyája előtt vonult el. Egyikük, *Szántó* Izidor aradi pénzügyi igazgató összeveszett a pártiroda előtt künn ülő *Bogdán* Miklós nemzeti kortessel, aki a vita hevében *Szántót* arcullította. Erre nagy csődület támadt. A vád szerint *Stimkó* József országgyűlési képviselő, *Kardos* Árpád és *Bartha* Ferenc dr. az incidens után azkövetelték *Ertsey* szolgabírótól, hogy tartóztassa le *Bogdán* Miklóst. *Ertsey* Géza kijelentette, hogy előbb vizsgálatot tart az ügyben és eltávolított. Utközben a három ur ember követte a szolgabíró, felmentek a lakásába, ahol *Bartha* Ferenc dr. állítólag a következő kijelentést tette: „Ha ön nem tartóztassa le azt az embert, akkor ön nem magyar hazafi!” — majd pedig mellbeörkte a meglepett szolgabíró.

*Ertsey* ezért becsületsértés és hatóság elleni erőszak miatt feljelentette *Barthát*, aki ellen a nagyváradi ügyészség vádat emelt.

A tegnapi tárgyaláson először *Barthát* hallgatták ki.

*Bartha* Ferenc előadta, hogy nem érzi magát bűnösnek. A függetlenségi párt megbízásából ment le Belényesre, hogy *Kardos* Árpád megválasztása érdekében agitáljon. 1907. aug. 20-án *Kardos* Árpád Vasóhn tartotta meg a programbeszédét és azt követően *Bogdán* Miklóssal, a román nemzeti párt egyik vezető emberével összeüszött *Szántó* Izidor, a *Kardos*-párt kortese. A közeget körül az összeüszés nagy zavart idézett elő és hogy a komolyabb fordulatoknak újat szakítsa, eljárt a főszolgabíró hivatalban, hogy *Bogdánt* tartóztassák le. *Ertsey* Géza igazgató hangon kikérte magának a kioktatás. *Ertsey* mellesleg még a és így őt az önvédelem kényszerítette arra, hogy vissza sujtson. *Ertseyt* nem ismerde, nem tudta róla, hogy hatósági személy és az egész jelenetet annak a nagyfokú izgatottságnak tudta be, melyet végig vívtak a belényesi küzdelmet.

*Ertsey* kihallgatása után *Szántó* Izidort hallgatták ki. Ő határozatlan, *ingadozó tanu-vallomást* tesz. Ott volt a szóváltásnál, az incidensnek is tanúja volt és amikor látta, hogy nagyon könnyen súlyosabb fordulatot vehet a dolog, *Ertsey* és *Bartha* dr. közé állt. Pozitív adatot nem tud, lehet, hogy *Ertsey*, lehet, hogy *Barta* ütött előbb; arra vonatkozóan, hogy ki



kezde a dulakodást, nem tud semmi lényegeset mondani. Azt azonban vallja és vallomásának ez volt a lényegesebb részlete, hogy a szóbanforgó incidens megtörténtekor többen voltak a jegyzői-lak folyosóján. Megesketését a törvényszék mellőzte.

A törvényszék ezután a tárgyalást elnapolta, mert az ügy tisztázása végett több tanut kell még kihallgatni.

## A t. Házból.

### Hiányoznak a nők.

#### A halálra ítélt bor.

Amikor ma reggel tíz órakor körülnéztek a t. honatyák a parlament cifra termében, ásitó unalmat találtak. Alfg lézengett ott a megnyitáskor egy-két képviselő. A miniszterek közül Günther Antal és Darányi Ignác siettek a Házba. Az ellenzéki lelkiismeret őrei: Molnár Jenő, Farkasházy Zsigmond és Pető Sándor esabai követ szintén ott voltak már az ülés megnyitásakor.

Farkasházy nagyon elszontyolodottan nézegetett körül. Günther meg is kérdezte tőle:

— Mit szomorkodsz? Talán, hogy ilyen lanyha az érdeklődés a törvényjavaslataink iránt?

— Dehogy, — felelte Farkasházy — azon busongok, hogy a tegnapi nagy női invázióból ma egyetlen példányt se lehet itt látni.

— Pedig — tette hozzá a csipős nyelvű Molnár — egy csomó rossz törvényjavaslatnál többet ér egyetlen nő is.

Tóth János kultuszminiszteri államtitkárt, akit legközelebb valóságos belső titkos tanácsossággal tüntet ki a felség, sokan őszinte örömmel üdvözölték. Leszkay Gyula se mulasztotta el a gratulációt. Azonban, hogy ne menjen simán az üdvözlés, ezzel fordult Tóthoz:

— Méltóságos uram, megengeded nekem, hogy egy rossz viccet csináljak a kitüntetésedről?

— Hogyne, — felelte Tóth.

Erre Leszkay elmondta, hogy amikor Ujházy Edét lovaggá nevezte ki a király, az egyik Potocky gróf ezt mondta neki:

— No mester, magát már az se teheti csuffá.

Hát én is azt mondom neked méltóságos Tóth János, hogy téged már a titkos tanácsosság se tehet csuffá.

Tóth látszólag nem neheztelt, de azért hirtelen sarkon fordulva ezt mondta Leszkaynak:

— Gyula, ez a vicc olyan rossz, hogy ezt csak te mondhattad el.

Darányi a hamis borok ellen való védekezésre szolgáló törvénytervezetét dicsérte a folyosón.

— Ezután már nem fogunk hamis bort inni, — mondta Darányi — ez a törvény kivégzi a borhamisítókat, meg a hamis borokat.

— Hát akkor mi fogunk inni? — mondta Héderváry Lehel kétségbeesve.

— Tiszta bort.

— Ugyan nincs ezen a földön, — mondták a képviselők. — Minden bor hamis.

— Akkor nem fogtok inni, — felelte Darányi.

— Hát akkor mitől leszünk mi mámorosak?

— Mitől? Mitől? — dörögte Vázsonyi — hát a saját frázisaitoktól.

# Háromszoros gyilkosság Vingán.

## Kiirtottak egy családot. — A gyilkos vendégek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 12

Arad közelében, a temesmegyei Vingán rémes gyilkosság történt. Eddig még ismeretlen tettesek megölték a nagyközségben lakó egyik jómódu gazdát, annak feleségét és tizenhatéves fiát. A megölt ember házából elraboltak lovakat, párnákat, kocsit, meglehetősen kis értékeket, a szerencsétlen gazda készpénzét pedig, több mint négyezer koronát érintetlenül hagyták a ruhaszekrényben, mert valószínűleg nem találták meg.

A háromszoros gyilkosság a jelek szerint még kedden éjjel történt. A gyilkosok bezárták a lakást úgy, hogy csak ma reggelre derült ki a rémes tett. A hosszú időköz természetesen bő alkalmat nyújtott a tetteseknek a menekülésre és minden nyom eltüntetésére. Így történhetett, hogy bár az ellopott lovakat és kocsit megtalálták Uj-Aradon, a tetteseknek ma estig semmi nyomuk.

Lehet, hogy rablógyilkosságról van szó, de boszút is emlegetnek, sőt arról is beszélnek, hogy a családnál kedden vendégségben volt idegenek a gyilkosok, de az egész környéken mozgósított csendőrségnek mindeddig nem sikerült biztos jelet felkutatni a kegyetlen merénylőkről.

A vingai gyilkosságról és az eddigi nyomozásról itt következik tudósításunk:

### A gyilkosság áldozatai.

Freikoff Pál vingai jómódu gazda, annak felesége és Pál nevű tizenhatéves fia a kegyetlen gyilkosság áldozatai. A bög'r származású gazdamber a köz-ég Arad felé eső végén, az Ujvárosban lakik. Tekintélyes vagyonnal bírt és az udvarán levő istállóban is sok lova és tehene van. Mellette lakik sógora, Noskin Antal, akinek háát csak egy alacsony kerítés választja el Freikoffék lakásától.

Kedd óta Noskin senkit sem látott Freikoffék körül. Erinte nem tűnt fel neki, mert azt hitte, hogy azok valamelyik ismerősük dísztorán vannak. Ma reggel azonban, mikor a szomszéd istalóból az éhes álla ok bögése hallatott ki, már feltűnt Noskinnak, hogy a ház ajtaján még mindig csukva vannak. Bement a házba, de az összes ajtókat lezárva találta. Az ablakok köztényel voltak befedve úgy, hogy a szobákba nem lehetett b látni. Betörte az egyik szoba ajtaját és kiáltani kezd Freikoff nevére. Semmi felelet nem érkezett. Bement a másik szoba ába: a hálószobába. It rémes látvány láruit látta. Felőlézve, életlenül, vérbe fagyottan felelt az ágyon Freikoffé. Nyakán mély seb tátongott és kesel, melyeken több késauszás volt, össze voltak kötözve. A szobában levő holmik össze-vissza voltak hányva, az ágy mellett székek fe fordítva feküdtek a földön.

Noskin természetesen azonnal a család többi tagjait után kutatott. A tizenhatéves fiu találta meg először a legutolsó szobában. A szerencsétlen fiu ugyanolyan állapotban feküdt az ágyán, mint anyja. Nyakán hatalmas késauszás, kesel megszakálva és összekötözve, ruháján fagyott vérfoltok. A testen az életnek semmi nyoma és éppen úgy mint anyja holttestén, látszott, hogy a gyilkosság már hosszú órákkal ezelőt történt.

Utóljára Freikoff gazda holttestét találta meg Roskin. Az istállóban akadt rá, ahol a földön vérbefagyva feküdt. Fején nagy seb tátongott, de nem késauszásnak nyoma, hanem fejszecsapás nyomai voltak láthatók a fején.

### Hogy történt a gyilkosság?

Roskin azonnal jelen ést tett a községi előjáróságnak. A vingai jegyző szabadságon van, helyette Langer Nándor marczfalvai jegyző és Murányi csendőrszervező ment ki a helyszínre. Jelentést tettek a csendőrségnek és a járásbírósnak is.

A holttestek vizsgálata mindjárt megállapította, hogy a háromszoros gyilkosság egy időben és körülbelül 24—30 órával a lefedezés előtt, tehát kedden éjjel történt. Az asszonyt és fiát nagy konyhakéssel gyilkolhatták meg, az idősebb Freikoffot, aki balkezére béna, fejszével. A fejszének lefűrészelt nyelét meg is találták az istállóban. Frissen volt fűrészelve, mert a gyilkosok a fejsze fejét és a nyél felső, véres darabját is magukkal vitték.

A gyilkosságot a nyomozás szerint valószínűleg négyen, esetleg hárman követték el. Egy a kapuban állhatott őrt, a másik három vagy kettő megszárolta az előszót az apát, azután anyát és gyermekét. Az idősebb Freikoffal hamar végezhettek, mert dulakodás, késauszás nyoma nem maradt, az anyának és a fiúnak kezelt előbb összekötöztek és a dulakodás közben összeszurkálták, azután mindketőnek nyakán ejtették a halálos sebet.

A szobákból mindössze öt párna és egy bunda hiányzik. Az istállóból két lovat, meg egy kocsit vittek el. A hálószoba ugyan fel van forgatva, de a ruhásládában levő négyezer korona érintetlen.

### A nyomozás.

Ez az utóbbi körülmény bizonytalanná teszi, hogy rablógyilkosság történt volna. A rablók tudhatták, hogy Freikoffnak otthon pénze van s ha már mindent felkutattak, a ruhásládát sem hagyták volna érintetlen. De lehet az is, hogy a ruhához is hozzányultak, de a pénzt nem találták.

Ugyanilyen bizonytalan a többi nyom is. A vingai, szécsányi, ujaradi csendőrség széleskörű nyomozást indított, értesítették az esetről az aradi és temesvári főkapitányságot is, de a tettesekről semmi biztos jel nincsen. A lovakat és a kocsit ma délután megtalálták a némettség—ujaradi ut végén, az ujaradi község háza közelében. Ebből természetesen azt következtették, hogy a gyilkosok Ujarad felé menekültek, de az is lehet, hogy a kocsival csak Ujarad határáig mentek és onnan vonattal más irányba utaztak.

### Rablógyilkosság vagy boszu?

Hogy kik lehettek a gyilkosok és miért követték el ezt a rettenetes családirtást, arra nézve kétféle verzió tartja magát. Rablógyilkos cigányokról vagy romáimokról beszél az egyik verzió. Megerősíti ezt a tett rémes keresztülvitele, a párnák, a bunda elrablása, míg a megmaradt pénz e verzió ellen szól.

A másik fellevés boszu művének tartja a gyilkosságot. Freikoffék kedden vendégeket láttak házuknál, de hogy kik voltak ezek, nem tudai. A fiatal Freikoff kedden este a közeli vendéglőből pálinkát vitt haza. A vendéglőnek feltűnt ez, mert Freikoffék semmiféle szeszest italt nem szoktak hozatni. Kérdezte is,

hogy kinek kell a pálinka, mire a fiu így szólt:

— Vendégünk van, annak kell a pálinka!

A fiu hazavitte a pálinkát, azután a fonóba ment, honnan későre es e tért haza. Azóta senkit Freikoffék közül nem láttak. Vannak, akik erre a vendégre vagy vendégekre — nem tudni hányan voltak — gyanakodnak, akik talán boszúból követhették el a gyilkosságot, mert a házbeliekkel összekaphattak. Biztos jel azonban eddigelé egyik feltevést sem erősíti meg.

#### A gyanús vendégek.

Este 9 órakor jelentik Vigároról: Murányi csendőrsvezető este jött haza Ujaradról az ellopott lovakon és a kocsin, amelyek — mint most kiderült — már egy nap óta állanak Ujarad egyik forgalmas helyén. Senkisetudta azonban akkor, hogy miképpen került az utcára a parasztfogat. Csak ma vitték a községháza udvarára. A vizsgálatot egész éjjel folytatják. Most már biztosnak látszik, hogy a családot Szécsány község néhány román lakosa öltö meg, akikkel földvásárlás miatt már régen tárgyaltak Freikoffék. Ezek a románok azt hitték, hogy Freikofféknak sok pénzüik van. Megállapították, hogy kedden este vendégek voltak Freikofféknál. A fiu a vendéglősnek, ahova pálinkáért ment, ezt elmondta. Minden jel arra mutat, hogy ezek a vendégek irtották ki a bolgár családot.

## A vicinális király bukása.

### Huszonötmilliósi fizetésképtelenség.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 12.

Magyarország gazdasági életének egyik általánosan ismert szereplő alakja fog a legközelebbi napokban végleg letűnni a közélet teréről. Az ország egyik legnagyobb vasuti építési vállalata megszűnik, mert a tulajdonosa fizetésképtelenné vált. Huszonöt millió korona a passzívja s ezt az összeget nem tudja rendezni, így fizetésképtelenséget jelent be, egyben pedig letűnik a szereplés teréről.

Azt, akiről szó van, Aradon általánosan ismerik. Évekkel ezelőtt egyik társával együtt vállalkozott egy Aradról indult vicinális vasut kiépítésére s ez a munkálat már csaknem teljesen be is van fejezve. A befejezés már nélküle történt meg, mert ő kilépett a cégből s teljesen önállóan dolgozott.

A legnagyobb ügyességgel tudta megszerezni a vicinális vasutak építését, a miért sok támadásban is volt része, mert inkorrektsséggel vádolták. A legtöbb helyi érdekű vasut az ő vállalkozásában épült. Óriási összegekkel dolgozott, amelyeket mindig a legnagyobb, részint bécsi, részint budapesti bankok folyósítottak neki. Magának nem volt pénze, egész szegényen kezdte pályáját és tehetsége révén a legelsőek közé került.

Bukását könnyelmű vállalkozásai okozták. A legnagyobb vállalatokba bocsátkozott pénz nélkül, kölcsönökkel. Így, ha valamelyik deficittel járt, nagyon is megszerzte. A magánéletben is könnyelmű volt. A feleségének — úgy mondják — tíz, tizenöt ezer koronás cobolyprémes bun-  
dát vásárolt. Passzívja most 25 millió

koronára szaporodott. Azt hiszik, hogy az ügy rendezését a nagy bankok veszik a kezükbe, mert így saját maguknak megmenthetnek valami csekély összeget. A vállalatát alkalmasint átveszi más, ő pedig letűnik a vezetők sorából.

## ELTÜNT

### a Vas-szálló volt tulajdonosa.

#### Elrendelik a körözését.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 12.

Egy volt aradi szállótulajdonos sajnálatos anyagi romlásáról kell beszámolnunk. Nemrég még nagy vállalata volt, s ma a szerencsétlen, jobb sorsra érdemes ember a tönk szélére jutott.

Az illető neve Haasz Albert, aki egy évvel ezelőtt átvette a Deák Ferenc-utca-ban lévő Vas-szállót közel félszázezer koronáért. Haasz az aradmegyei Pankótáról jött be Aradra lakni. Pankótán kitűnő vegyeskereskedése volt, amely olyan nagy jövedelmet hajtott, hogy csaknem minden esztendőben újabb szőlőterületeket vásárolt.

Amikor meghallotta, hogy a jóforgalmu Vas-szállót a mult esztendőben akkori bérlője, Duffner át akarja adni, tárgyalásokat folytatott vele s sikerült is megállapodásra jutnia.

A mult év november végén eladta Pankótán az üzletét Friedmann S. Józsefnek, ő maga pedig családjával együtt beköltözött a Vas-szállóba. Eleinte kitűnő forgalma volt az üzletnek, különösen az étteremnek, mert szerfölött olcsón adta az ételeket. Nagy konkurrenciát akart csinálni a Fehér Keresztnak, amely azonban akkor olyan alacsonyra szállította le az árakat, hogy Haasz ezzel nem tudott versenyre kelni s átadta az üzletét, amely bizony sok pénzt elvitte a szerencsétlen kereskedőnek.

Néhány héttel ezelőtt vált meg az üzletlőtől. Akkor a József főherceg-ut 9. szám alá költözött, s egyelőre nem kezdett semmi vállalkozásba. Amint a hitelezői megtudták, hogy az üzlet már nem az övé, tárgyalásokat kezdtek vele a fizetést illetőleg. Ugy látszik azonban, hogy nem kaptak kielégítő választ, mert abban állapodtak meg, hogy először egyikük, Messer Béla Budapestben (Frangepán-utca 1. szám alatt) lakó likörgyáros csődöt fog kérni ellene az aradi törvényszéken 587 korona erejéig. Ehhez a kérvényhez fog-nak csatlakozni a többi hitelezők. Ez meg is történt, s 8—10 nap előtt már kézbesíteni akarták a tárgyalásra szóló idézést. A törvényszéki kézbesítő naponta többször kereste a lakását, de ott mindig ezt a választ kapta:

— Nincs itthon.

— Hát hol van?

— Nem tudjuk, — mondták a házbeliek — a családjával együtt titokban elutazott.

A hitelezők látták ebből, hogy Haaszt nem lehet megtalálni, hát arra kérték jogi képviselőjüket, rendeltessen ki ügygondnokot. Ez meg is történik. Az ügygondnok viszont a hivatalos lapban fogja közzétenni Haasz Albert körözését. Nem lehetetlen, hogy Haasz az eltűnéséről szóló hírre jelentkezni fog, s nem is lesz szükség a körözésre.

## Aradi nevek

### a fővárosi vízmű-panamájában.

#### Hajek Rezső és társai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 12.

A vízmérőóra botrány dagadó hullámai, — mint azt az Aradi Közlöny mai számában megírta — Aradot is csapkodják. Az aradi vízmű részvénytársaság néhány volt alkalmazottjának nevét találta meg a fővárosi rendőrség Kunz könyveiben és talált olyan feladó levéneket is, melyek azt bizonyítják, hogy a vízmérőóra gyár fővárosi megbízottja időnkint csomagokat küldött Aradra a vízmű részvénytársaság szolgálatában álló egyéneknek.

#### Titkolózik az aradi rendőrség.

Ez az értesülésünk hiányos lenne, ha nem egészíthetnők ki azokkal a nevekkal, akiket az aradi rendőrség ebben a kinos ügyben ki fog hallgatni. Az aradi rendőrséghez hiába fordultunk. Ott ebben az ügyben minden felvilágosítást megtagadtak. A nyomozást vezető Green Nándor tb. főkapitány munkatársunknak ma ugyanazt felelte, amit tegnap:

— Sajnálom, csak annyit mondhatok ma is, hogy a fővárosi rendőrség megkeresett bennünket s átküldött iratokat, postai feladó levéneket. A nyomozás még olyan stádiumban van, hogy annak részletei nyilvánosságra nem hozhatók. Különbösen is csak szombaton kerül sor a kihallgatásokra. Az aradi rendőrség szerepe ebben az ügyben az, hogy megállapítsa, vajjon a Kunzék által feladott „csomagok” alatt mi értendő? Lehet, hogy olyan kis jelentőségű dolgokat, ajándéktárgyakat küldött a vízmérőóra társaság Aradra, melyekről még beszélni is alig érdemes, de lehet, hogy más volt a csomagokban. Erre majd csak a befejezett nyomozás ad felvilágosítást. Azok neveit, akik ellen a nyomozás irányul ma még nem hozhatom nyilvánosságra.

Mint hogy azonban az általánosságban tartott célozgatás egy nagy kört érinthet s nekünk nem intenciónk, hogy pozitív tények nélkül általános gyanúsításokkal illessünk bárkit is, különösen az óriási érdeklődéssel kísért botrány szereplőiről nem akarunk ítéletet mondani. Ez olyan természetű ügy, amelyben minden csak egyszer is megemlített névről a közönség hajlandó eltélni véleményt alkotni. Azért fővárosi tudósítónkat bíztuk meg, hogy a budapesti államrendőrségben igyekezzen adatokat szerezni a vízmérőóra botrány aradi vonatkozására.

#### A budapesti nyomok.

Fővárosi tudósítónk beszélgetett az államrendőrségnek egy olyan tisztviselőjével, aki a vízmérőóra botrány nyomozásának minden részletét ismeri s tudott arról is, hogy az aradi rendőrségnek milyen szerepe van ez ügyben. Tudósítónk azt jelenti, hogy a fővárosi rendőrség nem azzal a céllal terjeszti ki a nyomozást Aradra is, mintha itt valami nagymérvű panamát akarna felderíteni. A rendőrség a Kunz-irodában végzett kutatás alkalmával átvizsgálva a könyveket, neveket talált. Már most ha valamely névnek viselője akármilyen viszonyban volt Kunzék-kal, azt kihallgatták.

Lehet, — jelenti tovább tudósítónk, — hogy az Aradra küldött „csomagok” a nyomozásra nézve semmit sem jelentenek, de minthogy minden adatra szükség van,

ezt az adatot is megakarja szerezni a rendőrség. A feladó-vevények tanúsága szerint *Hajek Rezső*, a vízmű részvénytársaság igazgatója, *Weisz Dezső*, a társaság főkönyvelője és *Jamula Emil*, a társaság alkalmazottja nevére érkeztek küldemények Aradra.

*Hajek Rezső* igazgató már régebben elköltözött Aradról. Bécsi lakos s egy Londonban székelő társaság szolgálatában áll. *Weisz* és *Jamula* még most is aradi lakosok s őket ki is fogja hallgatni az aradi rendőrség, amely megkérdezi tőlük, milyen csomagokat kaptak ők Kunztól?

## Ki fizesse a vízmű adóját?

Sok tulajdonos közt elvesz az adó.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12

Ki hitte volna valaha, hogy a száraz és csak a káromkodás szótárát gazdagító, adóügyi poétikus formákat ölt? Ki hitte volna, hogy a lélekölő és érdektelen közigazgatás még egyszer egy szép mondát valóra, prózai valóra vált? Lehetséges lenne, hogy az adónak vannak poétikus nüanszai is?

Lehetséges! Sietünk megjegyezni, hogy nem szándékozunk adóügyi lírát, vagy pláne líratant írni. Csak azt akarjuk elmondani, hogy mint elevenedett meg az aradi városházán a Korán rajongó hívelnek egyik gyönyörű és a vallásalapító személyének határtalan tiszteletét jelentő regéje.

A Korán száznolcvankettedik szurája szerint Allah nagy és Mohammed az ő prófétája. Mohammed, aki meghalt a Hüdzena 35 ik esztendejében, nem nyugszik a földben. Koporsóját Allah, magasztaltassék az ő neve, megóvta attól, hogy pogányok érintsék s azért az ég és föld között lebegteté. Az arabs lovas a napsütéses pusztaságban nem a délibábot, hanem a Mohammed koporsóját látja lebegni. Ha meglátja, akkor a lova nyerge alól kihúzza a szőnyeget, földre teríti és Mekka felé fordulva, egy imát rebegnek ajkai.

Es a monda elevenedett meg a városháza adóügyi osztályában. Az osztály tisztviselői mind keletre vannak fordulva s ábitatokkal eltelt szemekkel tekintenek — a vízműre. Mert nincs senki, aki megtudná mondani, hogy ki fizesse meg a vízművek adóját? A vízművét, amely úgy lebeg ég és föld között mint a Mohammed koporsója.

Kié a vízmű? Ki a gazdája? Kinek a jövedelmét szaporítja? Kire vessék ki az adót? A vízmű részvénytársaság még mindig él és működik. Igen, de a vízművet nem ő kezeli. Az igaz, hogy a vízművel szemben főnálló követeléseket ő hajtja be. A város a magáénak mondja a vízművet, de a jövedelmeket a sárgondnok hajtja be és számolja el a törvényvényeseknek. A sárgondnokok kötelesek ugyan adót fizetni azután, amit sárgondnokolnak, de a vízmű sárgondnoka kivételes állást foglal el, mert három gazdája is van.

Ezek szerint tehát a vízmű adóját egyáltalában nem lehet kivetni, mert nem tudható, kinek hajtható be.

Esért lelik kelet felé fordulva az adóügyi osztály tisztviselői a törvényes ítéletét, mely legalább még három évig várta magára, míg jogerős lesz. Megkérdezték a városi tiszt ügyészt és az azt mondta, hogy ő nem bír, a bírák azt mondják ők nem jogászok.

Míg a probléma eldől, addig az állam is, város is várni kénytelenek és busan siratják azt a néhány ezer koronát, mely így az adóvégrehajtók kezét elkerüli.

## Öngyilkos aradi urileány.

Szász Magda meghalt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12

Egy heti szenvedés után ma hajnalban örök álmra hunyta le szemeit az a fiatal urileányka, aki e hónap 5 én este öngyilkos szándékkal mellbe lőtte magát. Most már, hogy a gyermekleányka a halál birodalmába költözött, úgy is nyilvánosságra kerül a neve s így mise állja utját annak, hogy mi is eláruljuk kilétét. A szerencsétlen véget ért kisasszonyt *Szász Magdának* hívták, *Szász Iván* dr. tordai törvényszéki elnöknek a leánya.

A nagybátyja *Jegessy Károly* dr., Aradváros alügyésze, akinek a huga anyja a most öngyilkossá lett leánykának. Az ő édes anyja akkor halt meg, amikor *Magduska* megszületett. Boldogult anyját a szülés után meg kellett operálni s a műtét következtében meghalt.

Ez a fiatal leányka anyja halála után Aradra, a jelenleg Szent László-utca 7. szám alatt lakó nagyanyjához, özvegy *Jegessy Károlyné*hoz került. Időközben atyja másodsor is megnősült, s *Dobay Emilia* urnót vette feleségül.

### Az excentrikus leányka.

A leányka az esztendő legnagyobbrészt Aradon, nagyanyjánál töltötte. Rendkívül ideges, excentrikus hajlandóságú leányka volt, aki folytonosan olyan tudományos könyveket bujt, amit a felnőtt férfiak közül se mindenki tud megérteni. A nehéz, tudományos munkákat kicsi agya nem tudta megemészteni s ezért bizonyos dolgokról különös vélemény formálódott ki benne. A vallásról, a politikáról furcsa véleménye volt. Egyszer szinte fanatikusan vallásos volt, azután pedig minden különös ok nélkül megszűnt a vallás iránt érdeklődni. Ugyanígy volt más dolgokkal is. *Varjassy* polgármester meséli, hogy többször vitatkozott a leánykával, akinek a nagynénje, *Jegessy* alügyésznő tudvalóval leánya a polgármesternek. *Varjassy* azt mondja, hogy a kis Magda rendkívül éleseszű gyermek volt. Minden iránt érdeklődött és folyton könyveket olvasott, amelyekből nagyon sok maradt meg az emlékében.

— Egyszer — mondta a polgármester — velem együtt ő is jelen volt Gaál Jenő főrendiházi tagnak Lőkősházán megtartott ezüstlakadalmán. Itt a kislány tósztot mondott, de olyan tudományos fejtegetésekbe bocsátkozott, hogy mindnyájan elcsodálkoztunk.

Egy más alkalommal a nemesekről, arisztokratákról és demokratákról volt szó. A leányka ekkor büszkén hangoztatta, hogy neki milyen híres ősei vannak. *Varjassy* mosolyogva szólt neki:

— Kedves lányom, ma már nem adnak semmit az ősekre. Ezzel ne is dicsekedj senki előtt!

Azóta a kis Magda nagyon demokratikus gondolkozású leányka volt.

### Az öngyilkosság.

Hogy mi okozta a katasztrófát, azt csak sejteni lehet, de határozottan senki se tudja, mert a család körében erre nem adtak fölvilágosítást. A leányka az utóbbi időben elhatározta, hogy ő tanítónő

lesz. Iratott a nagyanyjával a temesvári tanítónőképző intézetbe, de onnét azt választották, hogy nincs hely, nem vehetik föl. Ez nagyon lecsúszta a kis Magdát s csaknem vigasztalhatlan volt. A múlt csütörtökre úgy látszik teljesen megérhetett benne a meghalás gondolata. Este, amíg a hozzátartozói bent beszéltek, kiosonta fürdőszobába és egy nagy rozsdás revolverrel, amit azelőtt senki sem tudott elcsúszni, mellbe lőtte magát. Azonnal nem vesztette el eszméletét s volt benne annyi erő, hogy visszament a nagyanyja társaságához, ahol ezt mondta:

— Bocsássanak meg, hogy ezt tettem.

A család rémülve konstataulta, hogy a kisasszony melléből folyik a vér. Gyorsan lefektették és *Kabdebo János* dr. orvosért küldtek. Mindent elkövettek, hogy a leánykát megmentésék, azonban ez nem sikerült. *Magduska* ma hajnalra vérmérgezés következtében, amit a rozsdás golyó okozott meghalt.

Temetése pénteken délután három órakor megy végbe.

### A család jelentése.

A gyászoló család a következő jelentést adta ki a halálesetről:

Mély fájdalommal tudatjuk forrón szeretett jó kis leánykánknak, *Szász Magduskának*, folyó évi november hó 12 én, hajnali fél 2 órakor, életének 16 ik évében, a Mindenhaló kifürkészhetetlen akaratából történt jobblétre szenderültét. A boldogult földi maradványai november hó 13 án, délután 8 órakor fognak Szent László utca 7. számu hámban a róm. kat. szertartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise a boldogult lelki üdvéért november hó 17 én, délelőtt 10 órakor fog a főt. Minorita atyák szentegyházában az egék Urának bemutatattatni. Áldás emlékére! Arad, 1908. november hó 12 én.

Özv. *Jegessy Károlyné* szül. *Isaáky Mária*, nagyanyja. *Jegessy Károly* dr. és neje szül. *Varjassy Erzsike*, nagybátyja és nagynénje. *Jegessy Károlika* és *Lajoika*, unokatestvérei. *Szász Iván* dr. és neje szül. *Dobay Emilia*, szülei. *Szász Micske*, testvére.

## IRODALOM ÉS MŰVESZET.

### A színház műsora:

Péntek: Csókkirály. operett. Bemutató előadás. (A bérlet.)

Szombat: Csókkirály, operett. (B bérlet.)

\* *Bihari Sándor* hagyatékából rendezett kollektív kiállítást a mai nap folyamán is tömegesen látogatta a közönség és a képek nagy részére tetek már ajánlatot. A nagynevű művész képei ma már ereklje számba mennek és a képgyűjtők közül különösen azok, akik a névre adnak, igyekeznek a még néhány kapható képből gyűjteményük számára legalább egyet megszerezni. A kiállításra, amely *Weisz László* könyv- és zenemű kereskedő társulat helyiségében egész napon át díjtalanul megtekinthető, felhívjuk a műpártoló közönség figyelmét.

\* Az *Uránia* pénteki műsora. Lehetséges, különösen meg-miekezni arról a sok látnivalóról, amit az *Uránia*-színház pénteki új műsora nyújt a publikumnak. Csak összefoglalva adhatunk képet arról a pazar műsorról, melynek minden egyes száma a legnagyobb érdeklődést provokálja. Mint különleges attrakció szerepel a *Paris Gordon Bennett légihajó versenyéről* készült utólrhetlen mozgófénykép. Tudvalevő hogy ezen a versenyen a világ összes neves légihajósai résztvettek légihajókkal, me-



lyek közül kettő a tengerbe is esett és légújítását kimondhatatlan szenvedések után, csak két nappal később mentették meg arra járó hajók. Egy viharba került *hadikajó* nyújt borzalmasan szép látványt egy sikerült harci felvétel mellett. Nagy hatást fog kelteni a *Páris-ről* legújabbán készült felvétel, mely a világ-városnak esernyi szépségét tárja a néző elé. Tanulságos, egyszerűsággal szórakoztató az olasz rizstermelést bemutató mozgófénykép. Szóval a kilenc számból álló új műsor annyi élvezetet és szórakozást kínál, ami érdemessé teszi az Uránia színházat a legmelegebb támogatásra.

\* A szombati zsúr. A *Kölcsey Egyesület* első felolvasása szombaton délután 5 órakor a város háza nagy termében lesz *Krenner Miklós* dr. elnökkel megnyitóját után felolvasni fognak *Somogyi Gyula* dr. az aradmegyei népeletről, *Szöllősi István* Alexander Bernátnak a napokban megjelent művészeti könyvéről és *Zerkovits Rudolf* a zeneszerzés titkairól. Czukor Kálmán mérnök felolvasása máskorra marad, mert hivatalos ügyei miatt nem jöhet szombaton Aradra. Zerkovits felolvasásának hatásosságát nagyban fogja emelni, hogy klasszikus zeneszerzők műveiből vett példákon kívül a zongorán saját szerzeményeiből is fog bemutatni két dalt. A dallamot *Wlassák Vilma*, az aradi színház művésznője fogja énekelni. A felolvasásra jegyek a könyvkereskedésekben előre kaphatók.

## Váltóhamisító hivatalnok.

### Egy fővárosi számtiszt bünei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 12

A budapesti rendőrség ma délután letartóztatott egy jobb családból való hivatalnokot, aki sokszoros váltóhamisítás súlyos vádjá miatt került a hatóság kezébe. A letartóztatott tisztviselőt nem kevesebb mint nyolcvan váltóhamisítással vádolják. Ő azzal védekezik, hogy szíveségből egy elhunyt tanító-barátjának írta alá a váltókat és mitsem tudott arról, hogy a váltón levő egyik aláírás hamis.

Az esetről fővárosi tudósítónk ezeket telefonálja:

A budapesti főkapitányságon ma délután letartóztatták *Jenni József* hetedik kerületi előjárósági számtisztet sokszoros váltóhamisítás miatt. *Jenni József* előkelő fővárosi tisztviselő társaságában forgott és évekkal ezelőtt vette feleségül *Jung György* fővárosi tanácsos leányát.

*Jenni* könnyű életmódot folytatott. Kártyázásra, mulatozásra rendszerint sok pénzt költött. Társa volt a könnyelmű életmódban *László Géza* fővárosi tanító. Mikor látták, hogy keresményükből nem győzik a költséges életet, váltókkal kerdték pénzt szerezni. Mindketten Rákospalotán laktak, elegáns lakásban és a társaságokban igen népszerű állást foglaltak el.

Eleinte könnyen keplak váltóikkhoz kezeset, később azonban, mikor ez nem sikerült, *László váltóhamisításra vetemedett*. Évekig folytatta ezeket az üzelmeket, anélkül, hogy rájöttek volna. November elsején azonban egy gyászos eset napfényre hozta az ügyet. *László Géza* Rákospalotán meghalt és másnap már egész Rákospalota beszélt, hogy az elhunyt tanító után *temérdek hamis váltó maradt*. A rögtön megindított vizsgálat addig azt állapította meg, hogy mintegy 80 darab hamis váltóval 28 390 koronát vettek fel *Jenni és László*. A váltók a rákospalotai és a budapesti intézeteknél voltak elhelyezve. A váltóhamisítást már évek hosszu során üzték, de mindig pontosan fizették a

kamatokat és a törlesztést úgy, hogy nem derültek ki a manipulációk.

*Sándor László* rendőrkapitány B. L. feljelentésére ma délelőtt detektíveket küldött *Jenni* lakására. Ott már nem találták; a kivatalába mentek s ott felszólították, hogy kövesse őket a főkapitányságra. A főkapitányságon késő délutánig tartott kihallgatása. Ki jelentette, hogy ő semmit sem tudott arról, hogy azok a váltók, amelyeket ő is aláírt, hamisítva volnának és neki semmi része a hamisításban nem volt. Jóval később szólt ugyan *László* valamit arról, hogy ő írta egyes váltók alá a keres nevet, de egyuttal megnyugtatta őt azzal, hogy nagy örökség vár rá és semmitől nem kell tartania.

A kihallgatás után *Jenni* vizsgálati fogóságban tartották.

## ELZÜLLÖTT aradmegyei ügyvéd.

A kártya és szesz áldozata. — Eljárás az aradi törvényszéken.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 12

Egy fényesen indult karriér elszomorító letörését jelenti az a kérvény, amely ma érkezett az aradi törvényszékhez. A kolozsvári tudományegyetemi klinika szal a megkereséssel fordult a törvényszékhez, hogy helyezze gondnokság alá *Gérich Odön* dr. volt pécskai ügyvédet, aki jelenleg a klinika elmeorvóosztályának lakója. Az ügyet *Szabó István* törvényszéki bírónak osztották ki elintézés végett.

A tragikus sorsra jutott ügyvéd pályája rendkívül kedvező kilátásokkal indult. Gazdag nemesi családból származott és ügyvédi irodája kitűnő összekötése révén sokat jövedelmezett. A pécskai közhangulat irányításában vezető szerepet vitt és az időtáit sokat fordult meg Aradon, ahol mindenütt ismerték a jó hírnevű ügyvédet.

*Gérich* a maga előnyös társadalmi pozícióját azzal is megerősítette, hogy gazdagon nősült. Ekkor azonban a fiatal ügyvéd a mulatozásoknak adta magát, irodáját kezdte elhanyagolni és a kártyaszüvenedély rabja lett. Felesége hozományával elutazott Montekarióba s ott állítólag hatvanezer koronát vesztett a rouletten. Hogy zilált anyagi helyzetén javítson, gyanus ügyeket vállalt, úgy, hogy több ízben összeütközésbe került az ügyvédi fegyelmi szabályokkal.

Az aradi ügyvédi kamara kisebb-nagyobb pénzbírságokkal büntette az ügyvédi tisztességbe ütköző manipulációi miatt. *Gérich* ezután sem hagyott fel kétes tisztességű ügyleteivel, mire a kamara felfüggesztette az ügyvédi gyakorlattól.

Ezután *Gérich* fokról-fokra sülyedt. Elköltözött Pécskáról s Aradra jött. Itt az ivásnak adta magát s az egykor józan életű ember úgy elzüllött, hogy ismerősei már messziről kikerülték. Egy ideig zugirászattal foglalkozott, azután egy jóakarója bejuttatta az aradi pénzügyigazgatósághoz dijnoknak. De itt sem tudta magát megbecsülni, gyakran részegen jelent meg hivatalában, úgy, hogy innét is el kellett bocsátani. A megrögzött alkoholista ezután egyidőre eltűnt Aradról, sorra járta vidéken lakó rokonait és pénzt kért tőlük. November első hetében az országos vásár

napjaiban ismét Aradon látták, elhanyagolt külsővel, lerongyolódva.

Ekkor hozzátartozói a kolozsvári klinika elmeorvóosztályára vitték a sok ivástól megháborodott elméjű embert, hogy ott, ha lehet, kigyógyítsák betegségeből.

Az aradi törvényszék a törvényes eljárás lefolytatása után *Gérich*et gondnokság alá fogja helyezni.

## Amiről beszélnek.

Ifju „művésznők” pezsgős vacsorája.

Minden humor valakinek a rovására történik. Ennek a sarkitételnek igazat adott eddig minden história, amely e rovat apró betűiben kelt szárnyra. És szomorúan ismerte el e tétel igazságát az a két aradi fiatal ember is, akiknek balsikerral járt kalandját teljes indiszkrécióval itt adjuk át a nagy Galeottónak.

Hogy a kalandban nők is jutnak szerephez, az természetes. Sőt most olyan két csinos fiatal leány szerepel, akik még csak ezután akarnak szerepelni a világot jelentő deszkákon. A varrógéptől nagy az ut a színpadig. Sok tanulmány kell hozzá, de a két ifju hőgy nem riad vissza a nehézségektől és mint ez a kis történet bizonyítani fogja, már mindketten nagy ambícióval — tanulják a siker titkait új hivatalukban.

Tehát: két fiatal ember és két fiatal leány. A személyek adva vannak s most gyors tempóban színre kerül a tragikomédia.

Az ismeretség a korszón történt és a művésznövendék hölgyek úgy egyeztek meg udvarlóikkal, hogy este a színházban találkoznak, ahol a földszinti támlásszék árának kifizetését az urak vállalták magukra. A két ifju egy fél nyolc óra tájban pontosan megjelent a foyerban, de a hölgyek ekkor már benn ültek a nézőtérben. Mint később kiderült, egy régebből lekötözött harmadik férfi ismerősük erszénye jóvoltából.

No, ez még nem baj. Előadás után azért minden simán ment, az ifjak melegeztéltek, a hölgyek lojálisan elfogadták s abban egyeztek meg, hogy egy másodrangu étterembe mennek vacsorázni. Ugy is lett. De a kis nők nagyon éhesek lehettek, mert egyre másra rendelték a kacsasültet, bécsi szeletet és borjufiléit, szóval, mint a nagy német költő mondja: *was gut und teuer*.

— Mit iszunk? — kérdezték azután oszabító mosolygással a fiatal emberektől, akik hűledeveznétek a hölgyek rettenetes étvágyát.

— Igyunk pezsgót, — proponálta a kisebbik művésznő-csemete.

A fiatal emberek összenéztek.

— Ennyit megreszkírohatunk, — gondolták. És mihamar ott gyöngyözött a szűk kis poharakban *Törley* kilenc koronás Casinója. (Gyengébbek kedvéért: egy üveg Casinónak kilenc korona az ára.)

A hangulat rövid negyedóra alatt emelkedő irányzatot vett. A székek közelebb kerültek egymáshoz és hogy az asztal alatt a kezek-lábak mit műveltek, az maradjon örök titka a hoaszú fehér abrosznak, amely oly jól ápol és főleg eltakar.

A két fiatal ember épen azt akarta indítványozni, hogy a társaság vegye utját a tett mezeje felé, amikor az egyik leányka, aki az ajtóval szemben ült így kiáltott fel:

— Ni, az apa!

Egy sovány bácsi közeledett határozott léptekkel a meglepett fiatal emberek felé. Az asztalnál megállt és korrekt módon bemutatkozott:

— Lengyel vagyok.

— Orvendek, — szólt savanyu arccal az első ifju. — *Vágó* József színész vagyok Nagyváradról.

ez itt barátom, Kondor Tihamér ujságíró és színi-kritikus.

Természetes, hogy ez tisztára fülön és volt, mert az ifjak az aradi flatalság ismert alakjai. Az apa azonban örömmel vette tudomásul, hogy bohémekkel került egy társaságba. Kínálás nélkül székelt vett és feztelenül leült.

Még pedig hova ült? Egyenesen az egyik fiatalember és az egyik leánya között szorított magának helyet.

— Nem jó olyan nagyon közel ülni egymáshoz, — mondotta szelíd atyai hangon. Azután ő kezdett rendelni, ami szem szájnak ingere s csak úgy tömte magába a jóféle ételeket, italokat. Az ifjak szóhoz is alig jutottak a váratlan meglepetéstől, hiszen egészen másnak képzelték a fejleményeket. A kedélyes apa látta, hogy a társaság csendes, hát előzékenyen gondoskodott a szórakoztatásról. „Amde a magas nivóju fejtegetések néma csendben hangzottak el, a szegény fiatalembereknek ilyen kilátástalan helyzetben igazán nem volt kedvük vitakozni.

— No gyerekek, most menjünk haza, szólt azután az öreg határozottan.

Az ifjak ijedten kérelték:

— Kedves Lengyel ur, a hölgyek oly jó ismerőseink a főváros művész-köréből s oly kellemes az együttléttel velük. Hadd maradjanak még.

— Hát jó, maradjunk, — mondotta. De a pezsgő elfogyott, nem innánk még egy üveggel?

Mit szaporítsuk a szét, az apa és a két leány a második üveg tartalmát is elfogyasztotta, mert a fiatalembereknek a dühtől egy kerty sem csuszott le a torkukon.

Mikor ez az üveg is elfogyott, az öreg megszólalt:

— De most már igazán menjünk haza.

Hiába kérelték a fiatalemberek, az öreg csak azt engedte meg, hogy a nagy eső miatt az ifjak két konfliktus rendeljenek. Azután bucsút vett a fiatal emberektől.

Azok busan s azzal a tudattal mentek haza, hogy Arad mégis csak nagy város. Mert ilyen művésznöket valóban csak nagy városok termelnek.

## Makó Lajos meghalt.

### A színművészet gyásza.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 12

A vidéki színházdirektorok egyik legkiválóbbja, az egész országban ismert és kedvelt szegedi színházigazgató: Makó Lajos ma reggel négy órakor hirtelen meghalt. Tegnap este még Bánk Bánban régi kedvenc szerepét, Tiborcot játszotta nagy sikerrel, azután hazament lepihenni. A pihenésből örök alvás lett. Makó Lajost szívesülhüvés érte és a direktor hajnali négy órakor kilehelte lelkét.

Makó Lajos 1854-ben született. Színészből, tehetséges, lelkes színészből lett színházi igazgató, aki lelkiismeretes, művészi munkájával emlékeztetése tette nevét a vidék igen sok színpadán. Egyike volt ama kevés számú direktoroknak, akik a színházat igazán Thália templomának tekintik és nemes ambícióval, kiváló ízléssel művészetet teremtenek a színpadon. A régi klasszikusokat és a modern drámairodalmat egyforma és állandó gondnal partolta és ő maga is mint jellemző színész ezekben alakította legzebb szerepeit.

Makó Lajos a mestani rezsimben nem első ízben igazgatta a szegedi színházat. Először 8-9 évvel is ott játszott társulatával. Ekkor történt, hogy egy szigorú kritika miatt párba-fozott Szeged egyik legnagyobb erejű vívójá-

val, Pálffy Viktor kulturtanácsnokka', aki a direktort arcán súlyosan megsebesítette. Később Debrecenben járs ott társulával, majd három esztendővel előttről Janovics Jenő visszatérése után újból megkapta a szegedi városi színházat.

Halála nemcsak művészkörökben, hanem az egész városban mély részvétet kelt. A város törvényhatósági bizottsága és a színházi bizottság délután ülést tartott és elhatározta, hogy Makót a színház előcsarnokából fogják holnap utolsó útjára kísérni. A tanács ezenkívül a legközelebbi közgyűlés elé azzal a javaslattal fog lépni, hogy a szegedi színház vezetését a bérletből hátralevő két esztendőre Makó özvegyének adják, aki vejenek támogatásával folytatni fogja az igazgatást.

## Halállal fenyegetik a horvát vezéreket.

### Az anarkisták ítélete. — Rettegjen a kormány.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 12.

Rejtelmesen ijesztő levelet kapott ma egy horvát vezető politikus. Az „Anarkisták társasága” felszólítja őt egy félig vörös tentával írott levélben, hogy készüljön a halálra, mert a 16 tagu anarkista szövetség el fogja büntetni a föld színéről. A rejtelmes levél egyszersmind a horvát bánt, a horvát vezetőférfiakat, sőt a magyar kormányt is halállal fenyegeti.

Az érdekes esetről Zágrábról a következőket táviratozzák:

A horvát Starcevičs-párt vezére, Frank dr. a ma reggeli postával az „Anarkisták társaságától” a következő levelet kapta:

*Kevésre becsült Uram!*

Jelentjük Önnek, hogy mit határozott az Anarkisták társasága. Jogot mindenkinek! Jelentjük, hogy egy 16 tagu szövetség, melynek hatásköre Magyarországra és Horvátországra osszik, ki-mondotta az Ön életének elpusztítását. A nép legübbet szenvedett Ontól, ezért Kegyed lesz a legelső a sorban. Ajánljuk, hogy végrendekezze, mert meg kell halnia. Ont követni fogja Rauch Pál horvát bán és Czernkovits osztrák főnök, azután a magyar kormány tagjai jönnek sorra és még számosan az előkelő állásu egyének közül. Tekintélyes pénzalapunk van tervünk végrehajtásának és azok családjainak számára. Kívánjuk, hogy még hátralevő napjában jól mulasson. Amit mi írunk, oly bizonyos, amint Isten van odafönt az égben.

Igy szól a levél, melyben a dőlő betűkkel szedett sorok piros tentával vannak írva. Érdekes a dologban az, hogy maga Frank dr., akit egy ujságíró megintertvjuolt ebben az ügyben, komolyan tárgyalta azt és kijelentette, hogy a lehetőséghez képest védekezni fog ugyan, de jól tudja, hogy sok ellensége van, akik életére törnek.

**AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:**  
Szerkesztőség — — — — 357  
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

## HIREK.

### A vicinálisok villamosítása.

#### A pozsony — bécsi vasut sorsa.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 12

A képviselőház közlekedésügyi bizottsága ma ülést tartott, amelyen Kovács Pál kérdést intézett Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterhez, vajjon biztosítva van-e az ország helyi érdekű vasutainak a legrövidebb idő alatti villamossá való átalakítása, mert a közönséget súlyosan érintik a mai vicinális mizériák. Sztérynyi államtitkár kijelentette, hogy a máv. kezelésében levő viciálisok villamossá való átalakítása a jövő évben meg fog történni és a Kovács által felpanaszolt vasuti mizériákat a főfelügyelőséggel azonnal meg fogja vizsgáltatni.

A közlekedésügyi bizottság mai ülésén tárgyalták még a pozsony — bécsi villamos ügyét is. Popovics Sándor pénzügyi államtitkár hosszú beszédben fejtegette a vasut létesítéséből várható közgazdasági előnyöket, amelyekből — úgy-mond — látható, hogy ez a vasut a nemzeti fejlődésnek nemhogy kárára, de előnyére fog szolgálni.

A bizottság erre elfogadta a javaslatot.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 13-án az időjárás: éjjeli fagy, délen elvélve csapadék.

— Uj kuriai tanácselnökök. A hivatalos lap ma a következő királyi kérésrót közli:

Magyar Igasságügyminiszterem előterjesztésére Neuberger Ignác dr., Vádkai Bertalan és Beck Hugó dr. kuriai bírákat Kustámhoz tanácselnökökké kinevezem. Kelt Bécsben, 1908. évi november 8-án.

Ferenc József s. k.

Günther Antal s. k.

— Bucsulátogatás. Arendt Lajos vezérőrnagy abból az alkalomból, hogy megvált az aradi helyőrségi parancsnoki állástól s Aradról távozik, ma délelőtt fél tizenkor tisztelettel Varjassy Lajos polgármesternél és szívélyes bucsút vett tőle.

— Mi lesz a Westinghous-gyárral? Nemrég közöltük Návay Aladár párisi magyar kereskedelmi levelezőnek egy budapesti társaságban tett ama kijelentését, hogy nézete szerint az aradi Westinghous-gyárból semmi sem lesz. Ezt Návay ma másodikban cáfoltatja meg. A mi informátorunk, aki többet magával hallotta Návay kijelentését, fenntartja első értesítését, azt, hogy Návay ur úgy nyilatkozott, a hogyan mi közöltük. Ha e kijelentése nyilvánosságra hozása kellemetlen a kereskedelmi levelező urnak, arról mi nem tehetünk. Erre azt feleljük Návay ur, hogy ne méltóztatott volna efféle kijelentést tenni.

— Szemlézsi kinevezés. Az aradi pénzügyigazgatóság Wolf Béla pénzügyőri fővigyázót a mai napon szemlézőzé nevezte ki.

— Az osztrák kormányválság. Bécsi távirat jelenti, hogy az osztrák kormányválság megoldása különösen a cseh-német kérdés miatt még mindig tart. Azt beszél, hogy Bienerth hivatalnok-minisztériumot fog alakítani.



— Nagy Lajos csődje a nagyváradi táblán. Néhány héttel ezelőtt megirtuk, hogy az aradi törvényszék Nagy Lajos volt aradi szállótulajdonos ellen több hitellező kérelmére a csődöt elrendelte. A törvényszék csődrendelő végzése ellen Nagy Sándor dr., Nagy Lajos jogi képviselője felfolyamodással élt a nagyváradi ítélőtáblához, főleg azon az alapon, hogy a törvényszék indokolatlanul mellőzte a Nagy Lajos ingatlanai becsülésére kiküldött szakértő bizottság három tagjának egybehangzó véleményét és a negyedik szakértő álláspontjára helyezkedett, amely szerint az ingatlanok a passzíváknál kisebb értéket képviselnek. Most érkezett le a tábla határozata, amely a törvényszék csődrendelő végzését jóváhagyta.

— Halálozás Reiber Emil, az osztrák magyar bank aradi fiókfőnökét súlyos csapás érte, édesatyja Reiber Henriknek, Temesvár szab. kir. város nyugalmazott főmérnökének elhunytja folytán. Az elhunyt kiváló szakértő volt és tegnapi temetése óriási részvét mellett történt meg. Reiber bankfőnököt számos helyről részvénytulajdonosokkal keresék föl.

— A máv. talpfa-szállítása. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A kereskedelemügyi minisztériumban ma Kossuth Ferenc elnöklésével értekezlet volt az államvasutak talpfa-szállítása ügyében. Az értekezlet javaslatára a miniszter a versenytárgyalást megsemmisítette azzal az indoklással, hogy az ajánlatok oly komplikáltak, hogy azoknak helyes összehasonlítása és kiszámítása lehetetlen és mert az ajánlatok a mai árakhoz képest túlmagasak. Az államvasutak igazgatósága folyó hó 17-ig új versenytárgyalási hirdetményt fog kibocsátani három heti lejáratú idővel és azon feltétellel, hogy a beérkező ajánlatok feletti döntésnek a hirdetmény közzétételétől számított 8 hét alatt okvetlenül meg kell történni.

— Az autobusz gárázs. Frank Lóbor, a VII. hadtest parancsnoka ma átiratilag arról értesítette Aradváros községét, hogy a hadügyminiszter teljesítette a város kérelmét a katonai lovardát, évi tíz korona bér fejében, továbbra is átengedi autobusz gárázs céljaira. A miniszter kikötötte, hogy a város a kültereken épült laktanyákhoz és a várhidig gépkocsikat járasson, továbbá, hogy a szolgálatban álló katonai személyek díjtalanul utazhassanak a gépkocsikon. Ez a kikötés azonban aligha lesz teljesíthető, mint azt már többször megírtuk, mert a gépközlekedés igazgatója nem vállal felelősséget a forgalom akadálytalan lebonyolításáért, ha kocsikat kell járattatni akár a várig, akár a kültereki kaszárnyákhoz. A tanácskülönben még a miniszteri döntés előtt átirat a tárparancsnoksághoz a kértet teljesíthetetlen feltétellel elejtését.

— Súlyos katasztrófák. Berlinből táviratozzák: A westfáliai Hamm-ban tegnap este egy bányában óriási szénpor-robbanás történt. 360 bányamunkás közül, akik a bányába leszállottak, eddig körülbelül 50 halottat hoztak felszínre. A többi körülbelül 300 munkás még mind be van zárva a bányába. A szakemberek azt hiszik, hogy ezek már aligha menthetők meg. — Newyorkból jelenti egy távirat, hogy az óriási köd miatt a newyork-philadelphiai villamos vasutvonalakon sok katasztrófa történt. Két összeütközésnél 22 ember meghalt.

— Eljegyzések. Ligeti Adolf eljegyzte özv. Niederländer Sámuelné kedves leányát Sárkát Hódmezővásárhelyről. — Lónárt Vilmos, az „Első Leánykiszásmi Egylet” aradi vezértitkára eljegyzte Messinger Ottiliát Zomborból.

— Kell Manó cég ajánlja hírneves keletgye harisnyát és ruházat remekét 3338

— Vádirat Högyéné ellen. Az aradi királyi ügyészség a napokban készítette el a vádiratot Högye Ferencné aradi szülésznő ellen. Az ügyészség magzatelhajtás és emberölés büntetvényének anyagi halmazata miatt emel vádat a szülésznő ellen, mert Baumgartner Antalnénak tiltott operációval a halálát okozta. A vád alá helyezés ügyében a törvényszék vádpanácsa legközelebbi ülésén dönt.

— Kossuth Ferencnek — Kiss Elza. A kolozsvári kávéházak kasszálnak királyi nőtől néhány helyszert ellen a túlmagas díjak miatt panaszos memorandumot intéztek a belügyminiszterhez. A kassa hölgyel Kossuth Ferencel is megpróbálkoztak. Hosszú intéztek ugyanis memorandumot. De ez még semmi. A mozgalom vezetője, Kiss Elza kasszírő, aki egyik aradi kávéházból ment Kolozsvárra, a memorandumhoz hozzászólta az arcképét a következő fejezővel:

— Kossuth Ferencnek — Kiss Elza.  
A kis nő valószínűleg erősen bízt az arca tagadhatatlan csinoságában. Azonban manapság a miniszterek nagyon komoly emberek. A memorandum visszaérkezett a kolozsvári iparhatóságos. Mellette voltak a kellő hivatalos utasítások és ő, mellette volt az Elza arcképe is...

— Parancs a tartalékos tisztékhez. Budapestről jelentik: A közös hadsereg tartalékos tisztjei „Reservirt” felirással kapják a parancsot tegnap, hogy bejelentett tartózkodási helyükről el ne távozzanak s álljanak készen, hogy a behívási parancsra huszonnégy óra alatt csapattestükhöz bevonulhassanak.

— Rablógyilkos merénylet a fővárosban. Budapestről írják: Tegnap éjszaka 11 óra felé a Józsefváros egyik csendes utcájában, az óriás utcában hallatlan rablógyilkossági kísérlet történt. Nagy férfi rablógyilkossági szándékkal jött Molnár József korcsmájába; letépték a vendégaszt, számos késszurást ejtettek rajta és már azon voltak, hogy az áldozatot megfosszák életéről. A merénylők egyike ugyanis ismerős volt a korcsmárnak és azt tervezte, hogy meggyilkolja társai segítségével a vendégaszt, az ott talált pénzt és értékeket magához veszi és elosztja azokat cinkostársai között. A tervbe vitt dolog azonban nem sikerült. A korcsma hátsó ajtaján sikerült támadói elől megszöknie és a házmester segítségével el is fogták a fő cinkost, Záborszky Ferencet. Még az éjszaka folyamán elfogott a rendőrség a banda közül egyet. A többieket ma fogták el. Mindkettő szülői munkás ember.

— A felemelt katonatiszti fizetések fölyósítása. Bocsból jelentik: A hadügyminiszter november 18-ikán bocsátja ki rendeletét, melyben a felemelt tiszt fizetésekről intézkedik. A rendelet szerint mindazok, kik szeptember 30-ika után mentek nyugdíjba, már a felemelt fizetésük után járó nyugdíjat huzzák.

— Agyonrugta a ló. A kisjenői ménvi szőlőművelés ma délután hatalmas szerencsétlenség történt. Az előjáróság a község háza udvarán vette szemügyre a környékbeli falvakból bevezetett apaállományt. Az udvaron egymás mellett állt

Zsind község ménlova, amelyen egy Kátay András nevű tizenkilenc éves legényült és Csintye község ménje. A két állat oly közel jutott egymáshoz, hogy testük surlódott, mire a lovak összekaptak, harapdálni, rugdosni kezdtek egymást és a csintyei mén egy rugása szíventalálta Kátayt, aki eszméletlenül bukott le lováról a földre. A megvadult mén még egyszer rugott és most halántékán találta a szerencsétlen legényt, aki nyomban meghalt. A csendőrség megállapította, hogy a szerencsétlenséget Kátay vigyátlansága idézte elő, mert nagyon közel eresztette lovát a másikhoz.

— Öngyilkos szövetkezeti igazgató. Id. Richter József, Jómódu lovrini lakos, ki sok éven át a lovrini Onsegélyző szövetkezetnek igazgatója volt, amely állásáról múlt héten minden ok nélkül lemondott, szombaton reggel felakasztotta magát. Richter rendezett viszonyok között élt, feltéhető tehát, hogy tettét elmesárvart állapotban követte el.

— Fordulat a kerületi telepítésben címmel lapunk szerdai számában a kerületi birtok árverési vevőjeként két helyen is a Telepítési és Parcelázási Hitelbankot neveztük meg, holott a vevő a Telepítési Hitelbank részvénytársaság volt.

— Megfagyott ember. A tél még jóformán be sem kezdődött egészen a máris egy emberélet esett áldozatul a hidegnek. Révész Imre nagybecskereki csendőrpályás közben egy nap számos külső embert talált a régi becskereki állomás közelében a hóban fekvő. Költögetni próbálta, de nem tudta életre kelteni s így valószínűnek mutatkozott, hogy a szerencsétlen ember megfagyott. Intézkedésére azonnal beszállították a becskereki kórházba, ahol rögtön ápolás alá vették. Hosszas kísérletezés után sikerült is egy kis életet hozni a meghaltnak látszó emberbe, eszmélete azonban még nem tért vissza.

— A szinagógából. A szinagóga előjáróság ez uton hozza köz tudomásra, hogy az istentisztelet a mai naptól kezdve a további intézkedésig délután 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> órakor kezdődik.

— Nedvesség és hidegség elleni védekezésnél nagyszerű szolgálata tesznek a gödingi termelő és kereskedelmi társaság (Brammer és Stern, Gödingben) részéről a fogyasztó közönségnek közvetlenül szállított perzsa és chenille faliszőnyegek a legszebb perzsa és figurális mintákban. Ezen faliszőnyegek, valamint a szalonszőnyegek és ágytakarók sajátos módszer szerint vannak készíve; a legszebb szabadidőre képesek, valamint ajándéknak is rendkívül alkalmasak. Lásd hirdesét.

— Perzsa szőnyegek. Perzsa-szőnyeg rak-táram Sz. oadsag tér 10. szám alatt megnyílt. Schwarz Zsigmond. 3198.

— Likőr aromák kitűnő illatok előállítására; — úszólag — Vojtek és Weisznál. 101

## SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Amatőröknek. Felkérjük mindazon amatőr fényképezőket, akiknek valamely aktuális eseményről sikerült felvételeik vannak, sziveskedjenek azokat szerkesztőségünkbe beküldeni, az Aradi Közöny képes nagy naptárában való reprodukálás céljából.

Összes vidéki levelezőinknek. Sziveskedjenek a községükben található mindennemű állami hivatalok hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögzően velünk közölni. A tanítók és lelkészek nevét, a postaközeli nevét, az iparvállalatok és tulajdonosaik felsorolását szintén sürgősen kérjük.

## A kürtös kalap alkonya.

— A párisiak mozgalma. —

Félve fogunk e sorok írásához, mert érezzük a felelősség nagyságát. Már előre látjuk, hogy hirádsunk hatása alatt az összes cilinderek az ószerekhez fognak jutni és megtörténhetik, — mint ez már nagyon sokszor megtörtént — hogy az egész csak vaklármának bizonyul. Akkor aztán az ünnepléses alkalmakkor, temetésekre, jubileumokra, esküvőkre kopott kemény kalapban, hogy „szidi” nek ne mondjuk — szégyenkezhetünk. Mindenekelőtt, tehát, óvatosságra intjük a hengeralkalapot tisztelt tulajdonosait. Várják be azt a pillanatot, amikor kalapos nyugtával kezükben dicsérhetik a napot.

Különbben is semmiféle reform nem vihető keresztül egy napról a másikra. Egyelőre csak bizonyos szimptomák mutatnak a cylinder alkonyára.

Első sorban az automobilisták üzentek hadat a magastetejű kalapnak.

— Látott ön már ellinderes automobilistát? — kérdezte egyik előkelő párisi kalapos.

Ez az egyszerűnek látszó kérdés gondolkodóba ejtette azokat, akik a jövő problémái fölött szeretnek eltűnődni.

Tovább fűzve ezt az odadobott megfigyelést, rá fogunk jönni, hogy az autók gazdái a „legmagasabb tisztelet” képviselői. Ha tehát az autóval inkompatibilis a köcsögkalap, az arisztokrácia is számúzi s ha a mágnásvilág sutba dobja, a nagy publikum előtt is kegyvesztett lesz. Ez csak eléggé logikus okoskodás.

— Il agoniise lentement, mais il ageniise! — mondta ugyanaz a kalapos.

„Lassan haldoklik, de haldoklik”.

Hányféle változatot ment keresztül ez az előkelő fűveg. 1825 ben még alacsony volt és plüssel bevonva; a harmincas években már merészen nyúlt az ég felé; a Biedermeier korban majdnem hegyes; a második császárság idején széles tetejű; keskeny karimájú, merészen izezett a napjainkban...

Szívósabb életűnek látszott a maszkánál. Mennyit gyönyörözték, mennyit szidták, gyalázták. A szabadságharc korában és a hatvanas években valóságos irtóháborút indítottak ellene. Politikailag megbélyegzett, valósággal hazaáruló hírébe keveredett az, aki cylinderrel a fején jelent meg az utcán.

Egy angol herceg hozta divatba az első „Silk hat”-et, melyet John Wilcox 1760 ban, az akkor népszerű firenzei „plüsskürtös” mintára alkotott. Es meglehet, hogy ismét egy angol uralkodó, VII. Edward fogja detronizálását siettetni. Az angol király ugyanis ez év tavaszán, egy ünnepléses alkalomkor, egyszerű chapeau melont — kemény kalapot viselt. Már akkor megszólaltak a jósök:

— Szegény cylinder! neked ugyan befellegzett!

Lassu halódását részvétellel nézzük és látjuk már azt az élelmes vállalkozót, aki összevásárolja az összes cilindereket s amikor egy hajórakományra valóra tett szert, áthajózik Afrikába és fekete bőrt atyánkfiait fogja azokkal boldogítani.

## KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

### Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 12

Amerika 1/2-el magasabb, 15 ezer mm. változatlan.

As árak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buda ápriliara . . . . .	12.64—12.65	12.58—12.59
Tengeri majusra . . . . .	7.45—7.46	7.45—7.46
Rosa ápriliara . . . . .	10.51—10.52	10.51—10.52
Zab ápriliara . . . . .	8.51—8.52	8.50—8.51
Buda 1909. októberré 10.77—10.78		10.74—10.75

Zárul 5 órakor:

Oestrák hitelrészvény . . . . .	630.—
Magyar hitelrészvény . . . . .	739.—
Városi villamos vasút részvény . . . . .	270.50

## Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Novémbor 12. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogramm terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm feletti súlyban 114—116 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban 116—117 fillérig; könnyű páronként 230 kilogramm terjedő súlyban 117—118 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban — fillérig. Sertésleltétel: November hó 8 napján volt készlet 28 770 darab, november 10. napján főlhajtott 50 darab, november 10. napján elszállított 913 darab, november 11. napjára maradt készletben 27,907 darab. A hízott sertés ünet iránzata: csendes.

## NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1908. évi november hó 13-án:

A) bérlet.

A) bérlet.

Itt először:

### A csókkirály.

Regényes daljáték 3 felvonásban. Szövegét írta: Orbán Dezső. Zenéjét szerzette: Sztrojanovics Jenő.

S Z E M É L Y E K:

Bumschvick	Ladislav J.	Fausan	Benkóné.
Bombadilla	Polgár S.	Miska, fia	Kallay Jolán.
Haemskark	Varnay Jenő.	Udvarhölgy	Kua Irén.
Evike, leánya	Zalay Margit.	Hausen	Szabó László.
Yvette	Wlassák V.	Kisbíró	Leövey Leo.

Kézbevevő 7 és fél órakor.

## URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Baró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Léghajóverseny Gordon Bennet díjért.

Szenzáció mozgófénykép.

Műsor 1908. november hó 13-án pénteken:

1. Az albarónó és a betörő. Bohózat. — 2. Háboru. Természet után. Katonai látványosság. — 3. Az udvari boldog leánya. Rendkívül érdekes. — 4. Farmélet. Természet után. — 5. Rizstermelés Olaszországban. Tanulmányos. — 6. Családi dráma. Életkép. — 7. Ha (hájók) háboruban. Látványosság. — 8. Páris nagy látkepe. Természet után. — 9. Léghajóverseny Gordon Bennet díjért 1908. október 10—12 én. Legnagyobb szenzáció.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Minden előadás alatt katonasena játszik. — Csokrázda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előkészületen:

Az aradi gyásznapok.

Egy felvonásban. 50 színesen vetített képpel.

Összeállította: Horovitz Gusztáv.

## NYILTTER.

Limböck János és fia

első magy. kir. szab. érekeperső-gyára és temetőrendező intézetének.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Mély fájdalommal tudatjuk forrón szeretett jó kis leánykánknak

### Szász Magduskának,

folyó évi november hó 12 én, hajnali 1/2 órakor, életének 16-ik évében, a Mindenható kifizetésével akarataiból történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványait november hó 13-án, délután 3 órakor fognak Szent László utca 7. számú hársban a róm. kat. szertartás szerint beemeltetni és a felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért november hó 17-én, délelőtt 10 órakor fog a főt. Minorita-atyák szentegyházában az egok Urának bemutatni.

Aldás emlékére!

Arad, 1908. november 12 én. 8546

Özv. Jegessy Károlyné szül. Isaáky Mária, nagyanyja. Dr. Jegessy Károly és neje szül. Varjassy Erzsike, nagybátyja és nagynénje. Jegessy Karsika és Lajoska, unokatestvérei. Dr. Szász Iván és neje szül. Dobay Emilia, szülei. Szász Micke, testvére.

## Magy. kir. szab. osztálysorsjáték.

### Mindenki tudja,

hogy a nálunk vásárolt 12698 sz. osztály-sorsjegyre a

**600.000** koronás főnyereményt

fizettük ki készpénzben szerencsés vevőinknek.

Legközelebbi huzás már f. é. november 19. és 21.

Ajánljuk a következő

**szerecseszámokat**

4254. 8796. 12683. 34628. 53961.  
65106. 91757. 91766. 4269. 13236.

Eredeti árak: Egy nyolcad K. 1.50, egy negyed K. 3.—, egy fél K. 6.—, egy egész K. 12.—

A fenti számok kizárólag csak nálunk kaphatók.

## ARADI IPAR- ÉS NÉPBANK

Pénzváltóüzlete 8517

Arad, Fehér Kereszt szálloda épület.

Telefon szám 100.

## Szép mell



két hó alatt szerozhető a „Pillules Orientales” által, mely az egyetemes szer, miáltal a mell fejlődését előmozdítjuk, annak erősségét helyreállítjuk és a női kebelnek gyönyörű telt formát ad, anélkül, hogy az egészségére kártékony lenne.

Az arzenikum mentességét felelünk. Kiváló orvosok által elismerve. Teljes díszítéssel. 1 doboz használati utasítással 1 korona 54 fillér. Férmetve.

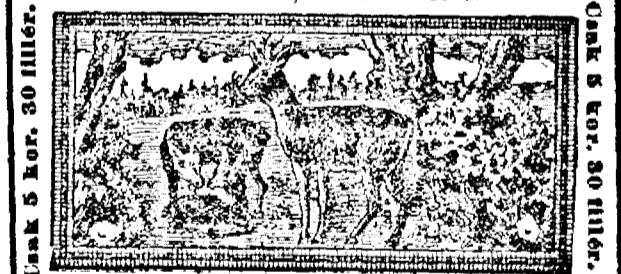
J. Ratté, gyógyszerész Páris. Raktár Budapest: Török József gyógyszerárban, Király-utca 12. 5784

## Szönyegnek verseny nélkül való áron közvetlen megszerzése.

A gödingi termelő- és kereskedelmi társaság (Produktiv- und Handels-Gesellschaft in Göding) közvetlenül a fogyasztóknak köldi elsőrangú diszszönyegeit vastag senilléből, mindkét oldalon egyforma, páratlanul kitünő minőségben és csodálatos mintával, a megtévesztésig hasonlít a valódi szírnál kötött szönyeghez, szintartásért jótállás

## Fali szönyeg senilléből 5 K 30 f.

100 cm. széles, 200 cm. hosszú.



A szoba legszebb ékessége, a legpraktikusabb ajándék.

Pompás perzsa minták, továbbá állatok, kutya, szarvas, őzcsalád, oroszlan, hattyu, róka stb. Faliszönyegeink kivétel nélkül legelsőrangú minőségűek, a nedvesség nem hatolhat át rajtuk és a legjobb higienikus védelem a meghülés ellen.

Elegáns ágyelők

ugyanabból a kitünő anyagból 1 kor. 60 fill. — Lambréken (ablakvédő), nagyon elegáns, bordó és oliv, 120 cm. széles, 140 cm. magas, igen elegáns bordúrel és rojtjal 5 kor. 50 fill.

Rendkívül finom szalonszönyegeek

a legelegánsabb perzsa és secessziós mintákban. 140 cm. széles, 200 cm. hosszú 8 K 160 cm. sz., 250 cm. h. 11 K 80 " " 270 " " 13 K 200 " " 300 " " 14 K

Minden megrendelő el lesz ragadtatva a minőségért. Szétküldés utánvétellel. Meg nem felelés esetén szíves kicserélés, vagy a pénz visszaküldése.

Produktiv- und Handels-Gesellschaft **Brammer & Stern** GÖDING Nr. 61. sz. (Morvaország.) — Számtalan elismerő irat. 5719

Valódi orosz, Caravan és chinai

# TEÁK

eredeti csomagokban és kímérve

Valódi Jamaikai

# RUMOK

ismert saját töltésű üvegeinkben

Legelőnyösebben ösmert bevásárlási hely:

## VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

681—1908. végreh. sz.

### Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti keresk.- és váltótörvényszéknek 1908. évi 137002. végzése következtében dr. Katona László, budapesti ügyvéd által képviselt Stosins Károly, bpesti lakos javára, végrehajtást szenvedett ellen 400 K. s jár. erejéig 1908. évi augusztus hó 31-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 3828 kor. 50 fillére becsült következő ingóságok, u. m.: kész férfi és gyermek ruhaneműek nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a világosi kir. járásbíró 1908. évi V. 445/3. sz. végzése folytán 400 K. tőke követelés, ennek 1908. évi július hó 31. napjától járó 6% kamatai, 1/8% váltódíj és eddig összesen 61 korona 20 fillérben bírónál már megállapított költségek erejéig, Pankota községben, Bojtor Vazul-u. 599a. sz. a végrehajtást szenvedett házánál leendő megtartására 1908. évi november hó 26-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a ér-

telmében ezek javára is elrendeltek.

Kelt Világos, 1908. évi november hó 3. napján.

Thuránszky Sándor,  
3541 kir. bír. végrehajtó.

V. 2605—908. szhez.

### Árverési hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében az aradi kir. járásbíró 906. Sp. IV. 948/3. számú elrendelő és az aradi kir. járásbíró 1908. V. 2605/1. számú kiküldő végzése folytán Wormser Antal, Goldschmidt és Dózsa, és Brunhuber Kálmán, Reisz Mátyás, Blum Sándor és Kornis Mátyás végrehajtók javára, lakos ellen 88 K. 80 f., 200 K., 233 K. 82 f., 148 K., 120 K. 80 f. és 118 K. 20 f. tőke s jár. erejéig fogatosított kielégítési végrehajtás alkalmával bírónál le- és felülfoglalt és 1091 koronára becsült szobabutorok és egyebekből álló ingók a még fizetetlen összeg kielégítésére a helyszínén, vagyis Aradon, Sörház-utca 9. sz. 1908. évi november hó 13 napjának d. u. 3 órájára kintüzetik nyilvános árverésen a legtöbbet ígérők készpénzfizetés mellett becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingókat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltek.

Kelt Aradon, 1908. évi október tus hó 29. napján.

Najmányi Béla,  
3547 kir. bír. végrehajtó.

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

## ÜVEGCSISZOLÓ-, MŰVEGEZŐ- ÉS TÜKÖRGYÁR

ARADON, V. PÉCSKAJ-UT 17.

TELEFON 525.

TELEFON 525.

1908. október 21-én szerdán megkezdte üzemét.

**Elvállalja:** Csiszolt és sima tükrök, rézbe-foglalt és egyéb művegezesek, modern kirakat berendezések, edzett üvegtáblák, velencei tükrök stb. gyors és jutányos elkészítését. Régi tükrök új foncsorozása mérsékelt árak mellett.

3341

### Ertesítés!

Ertesítem a n. é. közönséget, hogy Aradon, a Salacz-utca 8. szám alatt levő Emke kávéházat (volt „Kis-pipa” helyiség) átvettem s azt

## Velence kávéház

elnevezés alatt személyesen tovább vezetem.

A kávéház a legkényelmesebben van berendezve, úgy, hogy családoknak a legkellemesebb szórakozási helye lesz. Azonkívül külön szeparét is állanak a vendégeim rendelkezésére.

Kávéházamban mindenkor a legkifűnőbb italok és hideg ételek a legjutányosabb árért kaphatók. Minden nap cigányszene.

Amidőn a n. é. közönséget a legügyelmesebb kiszolgálásról biztosítom, kérem jóindulatu pártfogásukat.

Szolgálatkés tisztelettel

## Verhovay Miklós,

„Velence” kávéház tulajdonosa.

3378

# CSALÓ-

dik az, aki azt hiszi, hogy a csunya és rossz karban levő fogakat nem lehet hófehérre tisztítani, mert egy kísérlet mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényileg védett és szabadalmazott

## Nádlér-féle „Hófehér”

**fogtisztító-szer**, még a legelhanyagoltabb fogat és annak feketeségét vagy sárgaságát a leg-  
rövidebb időn belül is hófehérre tisztítja.

Az egészségre nem ártalmas,

mert a „Hófehér” fogtisztító-szer tisztán növény nedvekből vegyi uton van összeállítva. Egy üvegecske ára, mely 1—2 évré elegendő csak

1 korona 50 fillér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl a feltaláló és készítő:

## Nádlér Lajos

2544

Arad, Andrassy-tér 20.

Főraktár: Vojtek és Weisz drogueria.



## APRO HIRDETÉSEK.

## Kölgyetm!

Olyan elvált v. özvegy distingvált, szép, fess uriaszonynyal, ki nem kalandvágyó, ki tud titoktartó lenni, s kit esetleg anyagilag is támogatnák, szeretnék megismerkedni és állandó barátságot kötni. Csak fényképpel és névvel ellátott levélre válaszolok, melyeket azonnal visszaküldök. Magam részéről szép snájdignak mondott, vidéki fiatal ember vagyok. Leveleket továbbít a kiadóhivatal „Jellemesség és komolyság” jelige alatt. 3548

## Két ház

az egyik kerttel, a belvárosban eladó vagy becserezendő nagyobb házra, esetleg ráfizetéssel is. Cím a kiadóhivatalban. 3450

## Veszek könyvtárakat,

egyes könyveket és hangjegyeket legmagasabb áron. 80,000 kötetes kölcsönkönyvtár és zenemű-kölcsönző intézet. Telefon 886. sz. Kerpel Izó könyv- és papirkereskedése, Aradon. Ugyanott tanuló felvétetik. 3161

## Ajánlok

napi áron szalonnát, zsirt, füstölt husekat és kolbászokat. Árjegyzékkel szolgálók. Garai Károly, Arad. 3448

## Bejárónő

délelőtti időre kerestetik, csakis olyan, ki hosszabb ideig mint szobaleány volt már alkalmazásban, tisztaság és rendszerető. Cím a kiadóban. 3537

## Vidéki

jó forgalmu városban egy huszonöt év óta fennálló vaskereskedés eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3632

## Egy teljesen jó karban lévő

korcsmaberendezés és egy féderes kocsi eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3508

## Szellő őzpár

bak és suta, 1 1/2 évesek, eladó. Megkereséseket „Vadaskert” alatt a kiadóhivatal továbbít. 3428

## Úri szánkó

teljesen új, egy és két fogatúra alkalmas, eladó. Bővebbet Ujarad, Rákóczi-utca 98. 3533

## Legjobb francia divatlap

a „La Toilette Moderne”. Ára számonként 1 kor. 20 fill. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésben Arad, Weitzer János-u. 201

## Elzárható

## Kocsiszin

bérbe venni kerestetik.

Bővebbet Rudas Samu bizományi irodájában Asztalos Sándor-utca 10. 3502



Telefon 688.

FISCHER ÁRMİN  
szobafestő és mázoló  
Vörösmarthy-utca 3.

A leg egyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat ugy helyben, mint vidéken. 1905

## Permetező javítások elfogadtatnak

M. kir. szabadalmazott

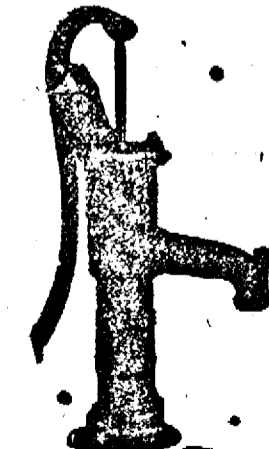
## Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár áron.

A szivattyu hengerből a bor utolcséppig kifolyik, a szőlő magvak héjak és egyéb tisztátanságok azonnal továbbítottatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás

## Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közögeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás) hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű beült gummirozott kendercsövek a legolcsóbbi árban.



## Kutak

a hozzávaló

csövekkel olcsóbbak és jobbak, min bármely beült vagy külföldi gyárban

## Hönig-Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 35

Arad, Rákóczi-utca 27

3022—1908. tkv. sz.

## Árverési hirdetmény és feltételek.

Ispravnice Mihály kurticsi lakosnak Mocz József, illetve ennek elhalálása folytán Mocz Mária Mókucza János gyám által képviselt kk. Mocz Ilia, kk. Mocz György és kk. Mocz Miklós mint Ispravnice Todora, férj. Mocz Florené ismert örökösök kurticsi Dr. Velesov Géza ügyvéd mint utóbb nevezett ismeretlen örökösök ügygondnoka aradi, Ispravnice Szaveta férj. Den Ispravnice Ilie, Szulán József-é szül. Ispravnice Paraska kurticsi, Ispravnice Florián fibisi, Ispravnice Péter és Répás Petruné szül. Ispravnice Dotyia kurticsi lakosok e lőni vagyonszövetség megszüntetése s járulékaik iránti ügyében az aradi kir. törvényszék területén levő, Aradmegye Kurtics-községében fekvő, a kurticsi 1463. számú tjkvben A. I. 1. sor 184. hrsz. a. felvett 686. számú ház, udvar és kertre az árverést 847 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1908. évi december hó 12-ik napján délelőtti 9 órakor Kurtics-község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan hányad becslésének 10% át vagyis 84 K. 70 f. készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3383. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 179. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Arad, 1908. évi augusztus hó 18-án.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Aksay,

kir. társbíró.

3544

449—1908. végreh. szám.

## Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírvé teszi, hogy az aradi kir. törvényszék 1908. évi 3518. vto számú végzése folytán Dr. Páris Lajos ügyvéd által képviselt Vojtek és Weisz aradi cég felperesek részére végrehajtást szenvedettek, szemlái lakosok alperesek ellen 2218 kor. tőke követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperesekről lefoglalt és 4596 kor.-ra becsült ingóságokra a pécskai kir. bíróság 1908. V. 91/4. számú végzésével az árverés elrendeltetvén,

annak a korábbi vagy felülfoglaltak követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperesek lakásán, Szemlakon leendő megtartására határidőül 1908. évi november hó 17-ik napjának délelőtti 9 órája kitűzetik, amikor a bíróság lefoglalt butorok, gyógytári berendezések s egyéb ingóságok a legtöbbet igénynek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldött írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Pécskán, 1908. évi október hó 31. napján.

Tiehy Árpád,

kir. bír. végrehajtó.

3542

## Szövet, barchet, ilannell

és mindenféle téli árak remek választékban

Hoffmann Sándor

székhely 1381

Arad, Színház-épület. Vidékre mintákat készséggel küldök.

Jól begyakorolt, irni, olvasni tudó

borpince-

előmunkás

felvétetik

Hutter-Ferencsevits

cégnél Szegeden.

Ajánlatok bizonyítványokkal és fizetési igény megjelölése mellett ugyanoda intézendők. 3545

## Figyelem!

Szülőoltványt, szülővesszőt ne rendeljen addig, míg tőlem árjegyzéket nem kér! Gyökeres oltványok ezre 140 korona, Delaware ezre 100 korona.

Cím:

3713

Szigyártó Nagy Mihály  
Felsőseged, Somogy megye.